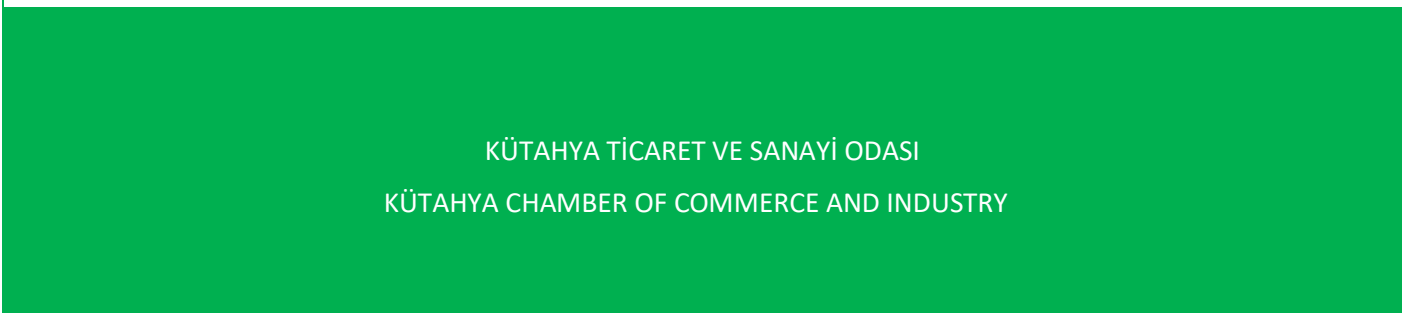

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU EKİM 2019

KÜTAHYA TİCARET VE SANAYİ ODASI
KÜTAHYA CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

TABLO LİSTESİ	2
YÖNETİCİ ÖZETİ	3
GENEL BİLGİ	3
COĞRAFİ KONUM	4
SİYASİ VE İDARİ YAPI	4
NÜFUS VE İŞGÜCÜ YAPISI	5
DOĞAL KAYNAKLAR VE ÇEVRE	5
GENEL EKONOMİK DURUM	6
EKONOMİK YAPI	6
EKONOMİ POLİTİKALARI	7
EKONOMİK PERFORMANS	11
EKONOMİDE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER	12
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	14
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN GÖRÜNÜMÜ	14
SERBEST BÖLGELER	15
TEŞVİKLER	16
ÜLKEDE İŞ KURMA MEVZUATI	18
YUNANİSTAN'DA ŞİRKET KURMANIN AŞAMALARI	19
DIŞ TİCARET	22
YUNANİSTAN'IN İHRACATI	23
YUNANİSTAN'IN İTHALATI	24
DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER	25
DIŞ TİCARET POLİTİKASI	25
GENEL OLARAK GÜMRÜK VERGİLERİ	25
ÜRÜN STANDARTLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR	27
TÜRKİYE İLE TİCARET	28
İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER	30
PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER	31
DAĞITIM KANALLARI	32
İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	33
PASAPORT VE VİZE İŞLEMLERİ	35
RESMİ TATİLLER VE ÇALIŞMA SAATLERİ	35
SWOT ANALİZİ	36
YARARLI ADRESLER	37
KAYNAKÇA	39

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Yunanistan'ın Dış Ticareti (Milyar Dolar)

Tablo 2: Yunanistan'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (\$ 1.000)

Tablo 3: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (\$ 1.000)

Tablo 4: Yunanistan'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (\$ 1.000)

Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (\$ 1.000)

Tablo 6: Türkiye'nin Yunanistan ile Dış Ticareti (\$ 1.000)

Tablo 7: Türkiye'nin Yunanistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (\$ 1.000)

Tablo 8: Türkiye'nin Yunanistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (\$ 1.000)

KISALTMALAR

GTIP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

USD: United States Dollar (Amerikan Doları) OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

GSYİH: Gayrisafi Yurt İçi Hasıla

STA: Serbest Ticaret Anlaşmaları

B.A.E: Birleşik Arap Emirlikleri

AR-GE: Araştırma Geliştirme

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

KDV: Katma Değer Vergisi

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

SWOT: Güçlü ve Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Yunanistan'ın başlıca ticaret ortakları: İtalya, Almanya, Rusya, Irak, Çin, Güney Kıbrıs, Türkiye.
- Yunanistan'ın başlıca ihracat Kalemleri: Petrol yağları, ilaçlar, otomatik bilgi işlem makineleri, alüminyum sac, levha ve şeritler, pamuk, balık, tarım ve gıda ürünleri, zeytinyağı ve fraksiyonları, sınıflandırılmamış mallar.
- Türkiye Yunanistan'ın ihracatında 4.sırada yer almaktadır.
- Yunanistan'ın başlıca ithalat Kalemleri: ham petrol ve ürünleri, ilaçlar, motorlu araçlar ile aksam ve parçaları, petrol gazları, işlenmemiş alüminyum, elektrik enerjisi, evcil domuz ve sığır etidir
- Türkiye, Yunanistan'ın ithalatında 10. sırada yer almaktadır.
- 2018 yılı itibarıyla, Türkiye'den Yunanistan'a 2 milyar dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 2,1 milyar dolar olmuştur.
- Yunanistan'la ilişkilerimizde diyalog ve işbirliği sürecinin en somut yansımaları ticaret, ekonomi, ulaştırma ve turizm alanlarında gözlenmektedir. İş insanlarımızın son dönemde yat limanı ve liman işletmesi gibi alanlar başta olmak üzere, Yunanistan'da açılan ihaleler ve özelleştirme programları ile Yunan şirketlerle ortaklıklar kurmaya ilgi gösterdikleri görülmektedir.
- Kemer sıkma önlemleri ve özelleştirme çalışmalarına rağmen, Yunanistan ekonomisinin birçok yönü hala sorunludur.
- Avrupa İstatistik Ofisi verilerine göre, 28 üyeli Avrupa Birliği'nde en yüksek işsizlik oranına sahip ülkedir. Mevcut işlerin çoğu yarı zamanlıdır ve düşük maaşlar ödenmektedir.
- Yunan bankalar tamamen toparlanamamış ve işletmelere yeni krediler vermekte tereddütlü yaklaşım sergilemektedirler. Ancak bunun yanında Yunanistan'da da faaliyet gösteren Ziraat Bankası, özellikle Türk iş insanları için gerekli taleplerin çözümü noktasında önemli bir rol üstlenmektedir

GENEL BİLGİ

RESMİ ADI	YUNANİSTAN CUMHURİYETİ
YÖNETİM BİÇİMİ	PARLAMENTER CUMHURİYET
CUMHURBAŞKANI	PROKOPİS PAVLOPULOS
BAŞKANI	KİRYAKOS MİÇOTAKİS
BAŞKENT	ATİNA
NÜFUS	11,124,603
YÜZ ÖLÇÜMÜ (KM ²)	131,957
DİL	YUNANCA
DİNİ YAPI	%90 HRİSTİYAN, %5 MÜSLÜMAN, %5 DİĞER
PARA BİRİMİ	EURO
GSYİH (Milyar \$)	214,01
KBGSYİH (Milyar \$)	19,970
BÜYÜME ORANI (%) -2018	1,9

COĞRAFI KONUM

Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının kesişiminde konumlanan Yunanistan, Balkan Yarımadası'nın güney ucunda yer alır ve kuzeybatıda Arnavutluk, kuzeyde Kuzey Makedonya Cumhuriyeti ve Bulgaristan, kuzeydoğuda ise Türkiye ile sınır komşusudur. Batısında İyon Denizi, güneyinde Akdeniz, doğusunda ise Ege Denizi ile çevrili olan Yunanistan'ın yüzölçümü 131.957 km²'dir. Bu alanın yaklaşık %20'si sayıları 2000'i bulan adalardan oluşmaktadır. Bu adalardan 227'sinde yerleşim olup, sadece 78'inde 100 kişiden fazla insan yaşamaktadır. Ülkenin en büyük adası Girit'tir.

Sahil şeridi adalar ile birlikte 15,021 kilometre, toplam kara sınırı uzunluğu 1.935 kilometredir. Yunanistan'ın yaklaşık %80'i dağlık arazidir. 2.000 mt yüksekliği aşan 30 dolayında dağ bulunmaktadır. En yüksek noktası 2.904mt ile Olympus Dağı'dır. En uzun nehirleri Aliakmon (297 km), Achelos (220 km), Pinios (205 km) ve Meriç'tir (204 km) Toplam uzunluğu 490 km olan Meriç nehri aynı zamanda Türkiye ile Yunanistan arasındaki sınırı ayırmakta olup, 204 km'lik kısım Yunanistan topraklarındaki uzunluktur. Ege Denizi'nde kıyısı bulunan iki devlet olan Türkiye ve Yunanistan'ın karasuları 6 deniz milidir.

SİYASİ VE İDARİ YAPI

Yunanistan bir parlamenter cumhuriyettir. Yunan Parlamentosu her dört yılda bir Yunan vatandaşları tarafından seçilen 300 meclis milletvekilinden oluşur. Parlamento başkan tarafından yönetilir. Parlamento, hükümetin yasama işlevlerini üstlenir. Yunanistan'da parlamentoya oy vermek zorunludur ve milletvekillerinin seçimi gizli, evrensel ve doğrudan oylama ile yapılır. Parlamentoda 151 veya daha fazla sandalye bulunan parti liderlik eder ve lideri ülkenin Başbakanı olur ve hükümeti oluşturur.

Her beş yılda bir parlamento tarafından seçilen cumhurbaşkanı, devlet başkanıdır. Bir dönem daha görev yapmak üzere seçilebilir. Görevler arasında savaş ilan etmek, ülkeyi uluslararası örgütlerde temsil etmek, aflar vermek, barış ve ittifak anlaşmaları yapmak, resmi olarak Başbakanı atamak ve Başbakan'ın önerileri yoluyla diğer hükümet yetkililerini atamak ve görevden almak yer alıyor. Yunanistan'daki Başkanlık törenseldir ve çoğu siyasi iktidar parlamentodadır.

Başbakan, parlamentodaki çoğunluk partisinin lideridir ve hükümeti birleştirmeye hizmet eder. Başbakan, bakanlarla ve alternatif bakanlarla birlikte, ülkenin en iyi karar alma kuruluşu olan Bakanlar Kurulunu oluşturur. Başbakan Cumhurbaşkanı tarafından seçilir ve hükümetin lideridir. Her yeni hükümet, genel bir seçimden sonra veya önceki hükümetin istifasından sonra, parlamentodan güven oyu almalıdır.

Yunanistan'daki yargı görevleri bağımsız bir yargı tarafından üstlenilmektedir. Yargı sisteminin tepesinde, temyiz mahkemesinin en yüksek mahkemesi olan ve hem hukuk hem de ceza bölümlerinden oluşan Yargıtay bulunmaktadır. İdari anlaşmazlıklar ve yasaların ihlali, devlet memurlarıyla ilgili disiplin prosedürlerini de gözden geçiren bir Danıştay tarafından çözülür. Mali davalar, Kumandanlar Konseyi tarafından kararlaştırılır. Özel Yüksek Mahkeme, ulusal seçimler ve referandumlardan kaynaklanan ihtilaflar hakkında nihai temyiz mahkemesidir.

Ülkenin yargı sisteminin geri kalanı idari mahkemeler, sulh ceza mahkemeleri, hukuk mahkemeleri, temyiz mahkemeleri ve ilk derece mahkemelerinden oluşmaktadır. Yargı mensupları Adalet Bakanı tarafından önerilmektedir.

NÜFUS VE İŞGÜCÜ YAPISI

Halkın büyük çoğunluğunu etnik Yunanlar oluşturur. Yunanlar büyük çoğunlukla Ortodoks'tur. Nüfusun çoğunluğu Türkiye'den 1924 ve 1955 mübadeleleri neticesinde göçen Rum nüfustan oluşur. 1924 öncesi Yunan Krallığı'nın nüfusu 2 milyonun altındaydı ve bu nüfusun çoğunluğunu Yunanlaşmış Arnavutlar yani Arvanitler oluşturuyordu. Buna 1,5 milyon civarında Anadolu Rum'u eklendi. Anadolu'dan göçen Rumlar daha çok Batı Trakya ve Tesalya'ya yerleştiler ve yüksek çocuk sayısı ve nüfus artışıyla eski Arvanit/Yunan nüfusunu geride bıraktılar.

Yunanlar, nüfusun %98'ini oluşturan ana etnik gruptur. Geri kalan kısımda ise, Türkler, Arnavutlar, Makedonlar, Bulgarlar, Ermeniler ve Yahudilerden oluşan azınlık etnik gruplar vardır.

Yunan nüfusunun etnik yapısı giderek artan sayıda mülteci ve göçmenlerin ülkeye akın etmesiyle değişmektedir. Nüfus tahminine göre Yunanistan'da 11,1 milyon insan yaşamaktadır. Son dönemlerde sayıları bir milyona yaklaşan göçmen ve mülteci Yunanistan'a yerleşmiş bulunmaktadır. Ülkeye Ortadoğu ve Afrika kıtasından, Çin ve Doğu Avrupa ülkelerinden göç olmaktadır. Avrupa'nın diğer ülkelerinde olduğu gibi Yunanistan'da nüfus giderek yaşlanmaktadır. Yunanistan'ın orta ve uzun vadede karşı karşıya kaldığı en önemli sorunların başında "nüfus yaşlanması" gelmektedir. Göç dışı rakamlara bakıldığında 11,1 milyonluk Yunanlı sayısı doğal ölümlerle azalmakta ve ülkedeki yaş ortalaması sürekli yükselmektedir. En son 2012 yılı rakamlarına baktığımızda nüfus göçe rağmen binde 5,5 düşmüştür. Büyük şehirlerdeki Arnavut mahalleleri ve Batı Trakya dışında ülke nüfusu artık geri döndürülemez biçimde tükenmektedir. Birçok bölgede yaş ortalaması 50'nin üstündedir. Yunanistan her yıl ortalama 200 bin kürtajla bu alanda AB şampiyonudur ve bu rakam doğum sayısının iki mislidir. Doğurganlık oranı çok düşüktür.

DOĞAL KAYNAKLAR VE ÇEVRE

İklim ve jeomorfolojik koşulların geniş olması nedeniyle tür ve ekosistem çeşitliliği yüksektir. Yunanistan, yarı çöl ve maki, huş ağacı, çam ve ladin gibi soğuk iklim dağ ormanlarına kadar uzanan ekosistemlerle tamamen Akdeniz biyocoğrafi bölgesinde yatar. Sulak alanlar nispeten geniş bir alanı kapsar ve ormanlar ülke topraklarının yaklaşık %30'unu kaplar.

Ülkenin dağlık konumu nedeniyle toprakların %40'ı koyun ve keçiler için uygun otlatıkları bulunan seyrek dağılımlı yüksek araziye, ülkenin yalnızca %25'inde topraklar işlenmektedir (1996 yılında, bu arazinin %65'i tarıma ayrılmıştır, %31'i ağaç ve asma ekilidir ve geriye kalan topraklarda sebze ve diğer bahçe tarımı yapılmaktadır). Resmi olarak ülkenin %22'sinin ormanlık arazi olduğu bildirilmişken, havadan yapılan son araştırmalar ağaçla kaplı arazinin yangınlar nedeniyle %17'ye düştüğünü göstermektedir. Yaz mevsiminin özelliği hava

sıcaklığının 30 derecenin üstünde olması ve ya çok az ya da hiç yağmur yağmamasıdır. Ekinlerin büyümesi için yoğun bir sulama sağlanması gerekmektedir. Yüksek ısı, birçok ada ve uzun sahil şeridinin hepsinin bir arada bulunması Yunanistan'ı başlıca turistik merkezlerden biri yapmıştır.

Yunanistan, Almanya'dan sonra ikinci en büyük linyit üreticisi olup, boksit, mermer, demir cevheri, bentonit üretimi yapılmaktadır. Kurşun, manyezit ve tuz önemli diğer maden kaynaklarıdır. Megapoli'de kömür, Siderokastro'da altın ve gümüş, Lavrion'da gümüş ve Thasos'da çinko madenleri işletilmekte olan madenlerdir. Yunanistan toplam enerji ihtiyacının yaklaşık %70'ini ithal etmekte olup, enerji alanında dışa bağımlı bir ülke konumundadır. Enerji ihtiyacı istikrarlı bir şekilde artmaya devam etmekle birlikte kişi başına tüketim açısından AB içinde son sıralarda yer almaktadır. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Yunanistan'ın 1990- 2018 yılları arasındaki enerji arzının ihtiyacının %9,2, net ithalatının ise %20 oranında arttığını raporlamıştır.

Yunanistan'ın enerji üretim kaynakları sınırlıdır. Tüm enerji ihtiyacının %60,5'lik kısmı petrol, %7,1'lik kısmı ise doğal gaz ile karşılanmakta, bununda hemen hemen tamamı ithal edilmektedir. Petrol ithalatı İran, S. Arabistan, Rusya, Libya ve Mısır'dan, doğal gaz ithalatı ise Rusya ve Cezayir'den yapılmaktadır. Doğal gaz konusunda yeni arz kaynakları arayışına binaen Azerbaycan ve İran'la anlaşma imzalanmıştır. Yunanistan, Arnavutluk ve İtalya'nın ana ülkeler olduğu TAP projesi, 2018 Kasım ayında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP) ile Meriç Nehri kıyısında birbirine bağlanacaktır. Toplam 878 kilometre uzunluğunda olacak TAP, Yunanistan sınırında TANAP'tan alacağı 10 milyar metreküplük doğal gazı Yunanistan, Arnavutluk ve Adriyatik Denizi'ni geçerek İtalya'ya ulaştıracaktır.

TAP ile gelecek doğal gaz Bulgaristan'ın ihtiyacının yüzde 33'ünü, Yunanistan'ın ihtiyacının yüzde 20'sini ve İtalya'nın ihtiyacının da yüzde 10,5'ini karşılayacaktır.

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY), Yunanistan ve İsrail arasında Eastmed (Doğu Akdeniz doğal gaz boru hattı) projesinin inşası için Ocak 2020'de anlaşma imzalandı.

GENEL EKONOMİK DURUM

EKONOMİK YAPI

Hizmet ağırlıklı ekonomiden oluşan Yunanistan gemi taşımacılığı, turizm ve bankacılık dışındaki sektörlerde rekabet edememektedir. Sanayinin GSYİH içindeki payı %21, tarımın %7, hizmetlerin ise %138'dir. Turizm, gemicilik, finans, inşaat ve telekom sektörün en önemli kalemleridir (E.I.U).

İşgücünün %11,8'ini istihdam eden tarım sektöründe üretimi yapılan önemli ürünler taze meyve sebze, zeytin, tütün, şeker, pirinç, buğday, işlenmiş meyve sebze, konserve şeftali ve domates ve zeytinyağıdır. Firmaların geneli küçük aile işletmeleridir. (EUROMONITOR)

Yunanistan özellikle sanayi ürünlerinde çok sınırlı ve az sayıda üretim imkanları ile toplam talebinin %80'ler gibi bir kısmını ithalat ile karşılayan ülke konumundadır.

Gemi taşımacılığı Yunanistan için hayati öneme sahip sektördür. Sektör ülke gayrisafi yurtiçi hasılasının %7,5'ini oluşturmakla birlikte 200.000'den fazla kişiye istihdam yaratmaktadır.

Yunanistan ticaret filosu dünya filosunun yaklaşık %20'sini elinde bulundurmaktadır. (Müşavirlik Raporu)

Yunanistan Gemiciler Birliği verilerine göre ülkenin gemi taşımacılığından elde ettiği senelik gelir 14 milyar doların üzerindedir.

Yeni AB üyesi ülkelerle yapılan ithalat ve transit ticaretin gelişiminden dolayı Pire ve Selanik limanlarının genişletilmesine ağırlık verilecektir.

Yunanistan ekonomisi için öneme sahip olan turizm sektörü ülke hasılasının yaklaşık %16'sını oluşturmaktadır. Sektörde 657 bin kişi istihdam edilmiştir. Yunanistan dünyada en fazla turist çeken ilk 20 ülke arasında yer almaktadır. Her yıl genelde 14 milyon turist ağırlamaktadır. (EUROMONITOR)

Son yıllarda Yunanistan'a gelen yabancı turist sayısında gözle görülür bir artış olmuştur. Turizmin büyümeye itici güç olacağı beklenmektedir. (E.I.U)

Dünya Turizm ve Seyahat Konseyinin Yunanistan'la ilgili 10 yıllık tahmini sektörün yıllık büyüme oranının %4'e yakın olacağı, turizmin 10 yıl sonunda GSMH'ye katkısının da %17,5'lere yaklaşacağı yönündedir.

EKONOMİ POLİTİKALARI

Mart 2010'da toplanan AB Zirvesi'nde AB ve IMF'nin katkısıyla Yunanistan'a 110 milyar Euro'luk finansal yardım paketi açılmıştır. Paket karşılığında kamu kesiminde maaşların kesilmesi, emekli maaşlarının indirilmesi ve kapsamlı vergi artırımları yapılması kararlaştırılmıştır. 2016 yılında %0,1 oranında artan özel tüketim harcamaları 2017 yılında

%0,2 oranında büyümüştür. 2018 yılında %0,8 oranında büyümüştür. 2019 yılının Ocak-Eylül döneminde ise düşüş yaşanmış 35,275,517 dolar olmuştur. (CEİC DATA)

Gelir artırıcı ve harcama kısıcı politikaların yanısıra 50 milyar Euroluk kamu varlıklarının özelleştirilmesi programının da yürürlüğe konması kararlaştırılmıştır. Bununla beraber, özelleştirme süreci çok ağır ilerlemekte olup, başarıya ulaşmamıştır. Tüm kamu mallarının özelleştirilmesi hedefiyle çalışmalara devam edilmektedir. Enerji sektöründeki özelleştirme çalışmaları ülke çapında güçlü protestolarla karşılanmıştır. 2020 yılında 10 bölgesel kamu limanının özelleştirilmesi öncelikli hedefleri arasındadır. Özelleştirilen kamu malları için yabancı sermaye yatırım çağrısı yapılmakta ve bu odakta faaliyetler düzenlenmektedir.

Euro ülkeleri maliye bakanları Yunanistan'a verilecek ikinci yardım paketini Mart 2012'de yaptıkları toplantıda onaylamışlardır. Yunanistan, Mart ayında özel yatırımcıların elindeki devlet tahvillerini daha uzun vadeli ve yarıdan düşük nominal değerde kağıtlarla değiştirerek borçlarını 100 milyar Euro'yu aşkın bir miktarda azaltmayı başarmıştır. Takasın başarısı üzerine Euro ülkeleri maliye bakanları 2014 yılına kadar Atina'yı finanse edecek 130 milyar Euroluk ikinci yardım paketini onaylamışlardır.

Yunanistan parlamentosu, hükümet içindeki çatlağa ve şiddetli halk gösterilerine rağmen, uygulanması düşünülen ve yeni yardımların kapısını açacak ve ülkenin iflasını önleyecek harcama kesintileri ve vergi artışlarından oluşan bir tasarruf önlemleri paketini 2013-16 Orta Vadeli Finansal Strateji Çerçevesinde 2012 Kasım ayının başlarında onaylamıştır.

Özel sektörün elindeki kamu borcunun yeniden yapılandırılmasına ve 2012 yılında Yunan tahvillerini elinde bulunduran kamu sektörünün borç vadelerinin uzatılmasına, faizlerin düşürülmesine rağmen, kamu borcunun sürdürülebilirliği şüphe ile karşılanmaktadır.

Yunanistan'da işsizlik 2016 yılında %23,5 oranında gerçekleşmiştir. İşsizlik oranının 2017 yılında %21,5 olmuş, 2018 yılında %19,3'e düşmüş 2019 yılında ise %17,8'e gerileyerek olumlu bir tablo çizmiştir. 2020 yılında ise %16,8'e gerileyeceği öngörülmektedir. (IMF)

Yunanistan'ın kamu borçlarının yarıdan fazlası 2020 yılından itibaren 30 yıl içinde ödenmeye başlanacak olup, düşük faizlidir. Kısa vadede önemli olan IMF kredileri ve Avrupa Merkez Bankası'na olan borçlardır. (ELA-Bankalara destek fonları) Bu borçlar küçük miktarda olmasına rağmen, IMF ve Avrupa Merkez bankası tabi olduğu kuralların dışına çıkamamaktadır. Dolayısıyla kısa dönemde Yunanistan'ı borç açısından zorlayacak olan şeyin bu iki kurum olması beklenmektedir. 2015 yılının ikinci yarısında Yunanistan borçları ödeyememesinin yanı sıra maaşları dahi ödemekte zorlanmaktaydı. Bu nedenle yardıma çok ihtiyacı olduğundan, haziran ayının sonunda temin edilmesi düşünülen 7,2 milyar Euroluk dilimle 30 Haziran'da IMF'e 1,6 milyar Euro borcun ödenmesi planlanmıştır. Ancak bu miktarın serbest kalması için, kemerin daha ileri deliklere kadar sıkılması şart koşulmuştur. Bu

şartlar ise, Çıpras'ın sarf ettiği söylemlerle çeliştiği için 5 Temmuz 2015'te emeklilik sistemi, katma değer vergisi ve kurumlar vergisi ile savunma harcamalarına yönelik katı "kemer sıkma" politikalarının oylandığı halkoylaması düzenlenmiştir. Yunan halkı kemer sıkma önlemleri" denen ekonomi-politikalarının uygulanmasına %60 oranında hayır oyu vermiştir. Bu arada Yunanistan, 30 Haziran'da vakti gelen borcu da ödemeyeceğini bildirerek, IMF tarihinde borcunu ödemeyen ilk gelişmiş ülke unvanına hak kazanmıştır.

Yunanistan'da en büyük sorunun başında emeklilik sisteminin sorunları yer almaktadır. Yunanistan'da Euro cinsinden yapılan emeklilik ödemeleri tüm Avrupa'nın en yüksek emeklilik ödemelerini oluşturmaktadır. Üstelik kamu çalışanları çoklukla 50 yaşında emekli olmuşlardır. Ama bugün durum değişmiş olup, son dört yılda 2010 yılından bu yana sekiz defa emeklilik ödemeleri düşürülmüştür. Halen ortalama emeklilik ödemesi 700 Euro civarındadır. Yunanistan'da fakirlik sınırı ayda 665 Euro civarında olup, emeklilerin yüzde 45 kadarının aldığı emeklilik maaşının, bugün fakirlik sınırının altında kaldığı görülmektedir.

Yunan hükümetinin 86 milyar avroluk "Üçüncü Kurtarma Paketi'ne ilişkin Avrupalı kurumlarla vardığı anlaşma Ağustos 2015 tarihinde Yunan Parlamentosunda onaylanmıştır. Yunan ekonomisinde 2016 yılı için yüzde 0,50, 2017 için yüzde 1,75 ve 2018 için yüzde 3,5 faiz dışı fazlalık oluşturulması öngörülen anlaşmada, taşınmaz mal varlıklarında ve bazı ürünlerde vergilerin artırılması, iş ve sosyal güvenlikle ilgili konularda köklü değişiklikler yapılması, bazı mesleklerin ve enerji piyasasının serbestleştirilmesi, çiftçilere yakıt vergisi muafiyetinin kaldırılması ve tarım ürünlerinin vergilendirilmesi, özelleştirmeler için özel bir fon oluşturulması ve 2017 sonuna kadar bu fona özelleştirmelerden elde edilecek 6,4 milyarlık kaynak aktarılması gibi reformlar yer almaktadır.

Yunanistan'da, 20 Eylül 2015'te yapılan genel seçimlerin ardından Radikal Sol İttifak (SYRIZA) lideri Aleksis Çıpras başkanlığında, Bağımsız Yunanlılar (ANEL) partisinin desteğiyle kurulan koalisyon hükümeti, Ekim ayında güven oyu almıştır.

Hükümetin öncelikli hedefinin ekonomik kalkınmanın sağlanması ve borcun yeniden yapılandırılması olduğunu vurgulayan Çıpras, krizden ve denetim sürecinden bir an önce çıkılmasını amaçladıklarını belirtmiştir.

Avrupalı kreditorlerle imzalanan anlaşmalar sonrası sancılı kemer sıkma politikalarını hayata geçirecek olan hükümetin, Avrupa Birliği ve kreditorlerin 86 milyar avroluk "Üçüncü Kurtarma Paketi" karşılığında dayattığı reformları da uygulaması beklenmektedir.

Kreditorler (Avrupa Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası, Avrupa İstikrar Mekanizması ve İMF) ve Yunan otoriteleri arasında yapılacak program görüşmelerine 2016 Şubat ayında başlanmıştır.

İflastan kurtulmak için üç kere uluslararası yardım almak zorunda kalan Yunanistan'ın son kurtarma paketinin süresi 2018 ağustos ayında dolmuştur. Yunanistan 2014 yılından sonra ilk defa 2017 temmuz ayında tahvil ihracı gerçekleştirebilmiştir. 2017'deki pozitif büyüme verileri karşısında Atina ve diğer Avrupa başkentleri, Ağustos 2018 yılında kurtarma operasyonundan çıkılabileceğini düşünmekteydiler ve Ağustos 2018'de kurtarma programı sona erdi.

Ülkenin üçüncü kurtarma paketinin ikinci gözden geçirme programına bağlanan 800 milyon Euro'luk son dilimi, Avrupa İstikrar Fonu (ESM) 30 Ekim 2017 tarihinde serbest bırakmıştır. İkinci gözden geçirme 2017 temmuz ayında sonuçlanmış olup, 7,7 milyar Euro'luk fon serbest bırakılmıştır. Bunun 800 milyon Euro'su devletin özel sektöre olan borçlarını temizlemek için tahsis edilmiştir. Yunanistan'ın belirtilen tutarı sadece özel sektör borçları için kullandığını ispat etmesiyle ekstra 800 milyon Euro daha tahsis edilmiştir. Son dilimin de tahsis edilmesiyle üçüncü kurtarma paketi kapsamında tahsis edilen fonlar 40,2 milyar Euro'ya ulaşmıştır.

Yunanistan'ın, iyileşme ortamında ülke için yeni bir iflas kanunu ve de işçi sendikalarının grev haklarını düzenleyen diğer bir kanunu yürürlüğe sokabilmesiyle 6-7 milyar Euro arasındaki dış destek alımını sık ve daha kolay hale getirebileceği düşünülmektedir.

Dördüncü ve son gözden geçirme programı Haziran 2018'de takvime bağlanmış olup, devlet varlıklarının özelleştirilmesinin, enerji sektörünün serbestleştirilmesinin, işgücü piyasası reformu ile sosyal güvenlik reformlarının uygulanmasının çekişmeli politik özelliklerinden dolayı çok zor olmuştur.

Yunanistan, Ağustos ayında sona eren üçüncü kurtarma paketi programı kapsamında en kritik konulardan biri olan özelleştirmeler konusunda hızlı davranmaya çalışmıştır. Avrupa Komisyonu'nun raporuna göre Yunanistan'ın özelleştirme programının çok gerisinde kaldığı ifade edilmektedir. 2017'de kreditorle yapılan anlaşmasının 0,5 milyar Euro gerisinde kalarak 1,4 milyar Euro gelir elde eden Atina, paketin devreye girmesinden bu yana 3,2 milyar dolar özelleştirme geliri yaratmıştır. 2018 yılının ikinci yarısında da yaklaşık 1 milyar Euro daha gelir elde etmiştir. Böylelikle özelleştirmeler programın sonrasına kalmıştır. Bugüne kadar özelleştirmeden elde edilen gelir miktarı 6 milyar Euro olarak açıklanmıştır.

Ödenmemiş borcun büyük kısmı AB acil durum finansman kuruluşlarına borçludur. Bunlar öncelikle Alman bankaları tarafından finanse edilmektedir. Avrupa Finansal İstikrar Mekanizması ve Avrupa İstikrar Mekanizması 168 milyar Euro, Euro bölgesi hükümetlerine 53 milyar Euro, özel yatırımcılara 34 milyar Euro, Yunan hükümeti tahvil sahiplerine 15 milyar Euro, Avrupa Merkez Bankası'na 13 milyar Euro ve IMF'ye 12 milyar Euro olmak üzere toplamda yaklaşık 295 milyar Euro borcu bulunmaktadır.

Borç geri ödenene kadar Avrupalı alacaklılar mevcut kemer sıkma önlemlerine uyumu gayri resmi olarak denetleyeceklerdir. Yeni önlemler alınmayacaktır.

EKONOMİK PERFORMANS

IMF verilerine göre 2018 yılı Yunanistan'ın tahmini GSYİH değeri 183 milyar dolar değerinde olup, 193 ülke arasında 50. sıradadır.

Yunanistan 1981 yılında Avrupa Birliği'ne girmiş, 2001 yılında ise Euro sisteminin 12'nci üyesi olmuştur. 1980- 2008 arasındaki 28 yıllık dönemde Yunanistan'ın milli geliri beş misli artmıştır. Finansal kriz yılı 2008 yılından önceki on yıl ile karşılaştırıldığında ise ülkenin milli geliri yüzde 237 artış göstermiştir. 2008 yılı sonunda kişi başına gelir Avrupa Birliği'ne girilen 1981 yılına göre de tam yüzde 365 oranında artmıştır. 2014 yılına gelindiğinde ise Yunanistan'ın kişi başına geliri Avrupa Birliği ortalamasının yüzde 72 kadarına karşı gelmektedir. 1981 yılından itibaren bu güne kadar ülkeye toplam 200 milyar Euro kadar Euro bölgesi fonlarından yatırım yapılmıştır. 2008 yılının ilk yarısından itibaren küresel finansal krizin etkileri Yunanistan'da kendini hissettirmiştir. Krizin etkileriyle beraber Yunan ekonomisinin yapısal zayıflıkları da gündeme gelmiştir. Bütçe açıkları, borç stokunda artış, kamu harcamalarında israf, sosyal güvenlik sistemindeki bozukluk, işgücü maliyetlerinin yüksekliği kronikleşmiş yapısal sorunlar olarak bilinmektedir. 2008 yılından itibaren Yunan ekonomisinin büyümesi daralmış olup, ekonomi 2009 yılında %3,1, 2010 yılında %5,4, 2011 yılında %9,1 oranında, 2012 yılında %7,3 oranında daralmıştır. Ekonomi 2013 yılında da daralmasını sürdürmüş olup, %3,2 oranında daralmıştır. 2014 yılında %0,7 oranında büyüyen ekonominin sermaye kontrolünün etkisi ve iktisadi faaliyetler üzerine olan program tedbirlerinin 3. ve 4. çeyrekte kendini hissettirmesi yüzünden 2015 yılında %0,2 oranında daralmıştır. IMF verilerine göre ekonomi 2015 ve 2016 yıllarında %0,2 oranında daralmıştır.

2017 yılında %1,5 büyüyen ekonominin, 2018 yılında %1,9 civarında büyüyeceği öngörülmektedir. (IMF)

2009 yılında bütçe açığının GSYİH içindeki payı %15,6 gibi kritik bir orana yükselmiştir. 2010 yılında bütçe açığının GSYİH'ye oranı %11, 2011 yılında %10,2, 2012 yılında %8,8 oranında gerçekleşmiştir. 2013 yılında da %13,1 oranında gerçekleşmiş olup, 2014 yılında %3,6 oranına indirilebilmiştir. 2015 yılında ise %5,7 oranında gerçekleşmiştir. (E.I.U)

2016 yılında bütçe fazla vermiş, bütçe fazlası GSYİH'nin %0,6'sı oranında gerçekleşmiştir. 2017 yılında ise bütçe fazlasının milli gelire oranı %0,8 oranında gerçekleşmiştir. Bütçe açığı/GSYİH oranının 2018 yılında %0,3, 2019 yılında %0,7 oranında gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Euro bölgesi alacaklılarının taleplerini karşılayabilmek için Yunan hükümeti 2018-22 döneminde faiz dışı fazlanın GSYİH'ye oranının %3,5 olacağını taahhüt etmiştir. Bu hedef gerçekleştirilebilir görülmektedir.

Yunanistan'ın kamu borçları/GSYİH oranı 2017 yılında %179,1 oranında gerçekleşmiştir. Yunanistan, dünyada Japonya'dan sonra kamu borcu en yüksek olan ikinci ülke konumundadır. (E.I.U)

Düşen ücretler ve işsizliğin etkisiyle 2015 yılında ekonomi deflasyonun etkisinde olup, enflasyon oranı %-1,1 oranında gerçekleşmiştir. 2016 yılında da enflasyon oranı %0 olmuştur. Enflasyon 2017 yılında ise hafif yükselişe geçerek %1,1 oranında gerçekleşmiştir. 2018 yılı oranı %0,8 olarak açıklanmış ve 2019 yılı rakamı ise %6,3 olarak tahmin edilmektedir. 2020 yılı Ocak ayında %9 oranında gerçekleşen bu oranın yıl içinde daha da yükseleceği öngörülmektedir. (Bank of Greece)

EKONOMİDE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER

TARIM VE HAYVANCILIK

Yunanistan'da ön plana çıkan bir diğer sektör gıda ürünleri imalatı sektörüdür. Söz konusu sektör 2001-2013 yılları arasında, Yunanistan'da %17'lik oran ile en fazla doğrudan yabancı yatırım çeken sektörlerin başında gelmektedir. Söz konusu sektörün işletme maliyetlerinin düşük olması, bol ve kaliteli hammaddeye sahip olması bu alanda yapılacak yatırımların avantajlarından bazılarıdır. Su ürünleri, içecek ve zeytinyağı gibi yüksek talep gören ürünler, geniş bir yelpazede girişimciler için yatırım olanakları sağlamaktadır. Ülke zeytinyağı üretiminde dünya pazarından aldığı %15'lik pay ile üçüncü sırada bulunmaktadır. Su ürünleri yetiştiriciliğinde de belli başlı ürünlerde dünya lideri olan Yunanistan, çipura ve levrek gibi balık türlerinin ihracatından 500 milyon Euro gibi bir gelir elde etmektedir.

SANAYİ

Sanayi, imalat, inşaat ve maden işlemeden oluşan ikincil sektörler incelendiğinde, Yunanistan'da 2003- 2008 yıllarına kıyasla 2009-2014 yılları arasında kimyasal ürün alanında yapılan doğrudan yatırımlarda ciddi bir yoğunlaşma olduğu göze çarpmaktadır. Tutar olarak toplam yatırımlar azalmasına rağmen kimyasal ürün imalatında yapılan yatırımlarda %19,4 oranında bir artış olduğu göze çarpmaktadır. Bu alanda yapılan yatırımlar kriz öncesi dönemde 1,8 milyar avro iken kriz sonrası dönemde 2,1 milyar avroya ulaşmıştır. Bu yükseliş, Yunanistan'da son dönemde eczacılık ürünleri imalatındaki artıştan kaynaklanmaktadır.

MADENCİLİK

Enerji sektörü, ülke hasılasından aldığı pay yaklaşık %4'tür. Sınırlı fosil yakıt rezervlerine sahip olan ülkede, son zamanlarda bölgede varlığı bilimsel olarak ispatlanan doğalgaz kaynaklarına ulaşılması için önemli girişimlerde bulunmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynakları açısından

önemli bir potansiyele sahip ülkenin, bu potansiyeli tamamen kullanabildiğini söylemek imkânsızdır. Bu çerçevede, Yunan Hükümeti rüzgâr ve güneş santrallerinden üretilen enerji alımları için üreticilere 20 yıllık alım garantileri sunmaktadır. Ülkenin önemli sektörlerinden biri olan madencilik gayrisafi yurtiçi hasılasının yaklaşık %4'ünü oluşturmaktadır. Yunanistan hidromanyezit ve huntit maden yataklarına sahip tek ülkedir. Diğer büyük üretimleri; perlit, ponzataşı ve bentonittir. Avrupa ülkelerine en büyük manyezit ihracatçısıdır. Ülkede aynı zamanda önemli nikel, boksit ve linyit yatakları mevcuttur. Özellikle Kuzey Yunanistan'da sülfür mineralleri (kurşun, çinko, bakır içeren gümüş ve altın) ve epitermal altın yatakları mevcuttur.

TURİZM

Yunanistan ekonomisi için öneme sahip olan turizm sektörü ülke hasılasının yaklaşık %16'sını oluşturmaktadır. Ülke genelinde 19 marina ve 6.661 adet liman bulunmaktadır. Yunanistan Yatırım Ajansı'ndan elde edilen bilgiler doğrultusunda, ülkede 16.000 km sahil ve 6.000 adet irili ufaklı ada bulunmaktadır. 700.000'den fazla yatak kapasitesi, yaklaşık 500 adet konferans salonuna sahip olan ülkeye Avrupa'nın 20 farklı noktasından doğrudan uçuş sağlanmaktadır. Alternatif alt turizm sektörlerine bakıldığında, ülkenin yüzyıllar itibarıyla değişik din ve medeniyetlere ev sahipliği yapmış olması, ülkeyi kültür ve din turizminde ön plana çıkarmaktadır. Sağlık alanında yetişmiş insan kaynağının fazla olması ve görece maliyet avantajı, sağlık turizminin son yıllarda ülkede atılım yapmasını sağlamıştır. Ülkeden 250.000 Euro'luk gayrimenkul satın alma ya da turizm alanında minimum 10 yıllık kiralama yapan AB vatandaşı olmayan kişilere sağlanan 5 yıllık oturma ve çalışma izni kolaylığı Yunanistan Hükümetince sunulmaktadır. Ülkenin dünya turizminde akla ilk gelen çok sayıda turizm bölgesinin olması ve coğrafi özellikleri sayesinde yaz ve kış turizmi yapılabilen Yunanistan'ı dünyada marka haline getirmiştir.

ULAŞTIRMA VE TELEKOMÜNİKASYON ALTYAPISI

Yunanistan uzun süre AB'ye üye olan herhangi bir ülkeyle sınırı bulunmayan tek AB üyesi ülke olarak kalmıştır. Ülke ticaretinin yarıya yakın kısmının Avrupa ile yapıyor olması, ülkenin Avrupa pazarlarından coğrafi olarak uzak olması, uzun süre ülkeye sağlanan Avrupa Birliği fonlarının ulaştırma ve lojistik alanlarına yatırım yapılmasına yol açmıştır. Balkan ülkeleriyle olan ulaşım hattının ve Avrupa bağlantılı limanlara ulaşımı sağlayacak karayolu hattının geliştirilmesine özel bir önem verilmiştir. 2004 Olimpiyat Oyunlarının Yunanistan'da yapılması, ulaşım, iletişim ve diğer altyapı işlerinin artırılmasını teşvik edici bir unsur olmuştur. Yunan Demiryolu Kurumu (OSE) çok eski bir kurum olmasına rağmen, ülkenin zorlu arazisi nedeniyle ülkede demiryolu ağı gelişmemiş ve yetersiz kalmıştır. Karayolu ulaşımında yapılan önemli yatırımlar özellikle Olimpiyat Oyunları hazırlık aşaması itibarıyla hız kazanmıştır. Ülke ulaştırma sektöründe asıl öne çıkan sektör, ülkenin de küresel anlamda söz sahibi olduğu deniz taşımacılığı sektörüdür. Deniz taşımacılığı sektörü, ülke gayri safi yurtiçi hasılasının %7,5'ini oluşturmakla birlikte 200.000'den fazla kişiye istihdam yaratmaktadır. Sektöre bakıldığında, firmaların genellikle uzun yıllardır sektörde yer alan aile şirketleri olduğu ve Yunanistan ticaret filosunun, Dünya filosunun yaklaşık yüzde 20'sini elinde bulundurduğu bilinmektedir. Yunanistan ekonomisi için en önemli sektörlerin başında gelen ve yıllardır vergi avantajı ile korunan deniz taşımacılığı sektörüne uygulanan vergi oranları son reform paketleri ile birlikte artırılmaktadır. 2008 küresel finans krizi ile birlikte dünya

ticaretinde yaşanan daralmanın navlun gelirlerine olumsuz yansması ve sektöre uygulanan vergi avantajlarının ortadan kalkması ile sektörde yer alan Yunan firmalarının gelirleri giderek azalmıştır. Bu durum, dünya deniz taşımacılığında potansiyeline rağmen, yeterli pay alamayan Türk denizcilik firmaları için bir yatırım fırsatı oluşturmuştur. Yunanistan Gemiciler Birliği verilerine göre, ülkenin gemi taşımacılığında elde ettiği senelik gelir 14 milyar doların üzerindedir.

İLETİŞİM

1949 yılında kurulan ve 2000 yılı başlarına kadar Yunanistan'da monopol konumunda faaliyet gösteren OTE; Yunanistan'ın en büyük telekomünikasyon kuruluşudur. 2001'den sonra gerek sabit gerekse mobil telekomünikasyon hizmeti sağlayan şirketler Yunan pazarında faaliyet göstermeye başlamıştır. Pazarın rekabete açık hale getirilmesine rağmen bu sektörde Avrupa'nın da ilk 10 şirketi arasında yer alan OTE hala en büyük olma özelliğini sürdürmektedir. 2008 yılında %20 hissesini Deutsche Telekom'un satın alarak ortak olduğu şirket gerek güneydoğu Avrupa gerekse Ortadoğu pazarında faaliyetlerini genişletmeye çalışmaktadır. Yunanistan, Romanya, Bulgaristan, Sırbistan, Makedonya ve Arnavutluk'ta olmak üzere yaklaşık 30 bin kişiye istihdam sağlayan şirket Yunanistan'ın ilk 5 büyük şirketi arasında yer almakta ve hisseleri Londra ve New York borsalarında işlem görmektedir. TIM, Cosmote (OTE) ve Vodafone ülkede faaliyet gösteren GSM şebekeleridir. Yaklaşık 16 milyon abonenin bulunduğu mobil iletişim pazarında ciddi rekabet yaşanmaktadır.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN GÖRÜNÜMÜ

Yunanistan'a 2017 yılında yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırım girişi 4 milyar dolar olmuştur. 2018 yılında 3,2 milyar dolar üzerinde olması öngörülmektedir. (TRADING ECONOMICS)

Son on yılda ülkedeki yabancı yatırım faaliyeti, esas olarak AB gibi önemli pazar şirketlerinden kaynaklanmaktadır; Almanya ve Fransa, son on yılda yatırım sermayesinin en önemli kaynak ülkeleridir ve bunu Kıbrıs takip etmektedir. İsviçre, Kanada ve ABD gibi AB üyesi olmayan ülkeler olarak son yıllarda konumunu önemli ölçüde güçlendiren Çin (Hong Kong dahil), Lüksemburg, Hollanda ve İspanya ilk on ülke olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yunanistan'daki yatırım faaliyeti öncelikle AB gibi büyük pazarlardaki şirketlerden kaynaklanmaktadır. Almanya (öncelikli olarak) ve Fransa, bu dönemde (2008-2018), özellikle Deutsche Telecom'un OTE'ye yatırımı ve Yunan bankalarının Fransız bankaları tarafından satın alınması nedeniyle büyük bir farkla en büyük yatırım sermayesi ülkeleridir. İsviçre, ABD, Kanada ve Çin (Hong Kong dahil) son birkaç yılda yatırım varlıklarını önemli ölçüde arttırmaktadır.

Son yıllarda Yunanistan'da ekonomik faaliyet sektörünün net doğrudan yabancı yatırım girişleri ağırlıklı olarak üçüncül sektör üzerinde yoğunlaşırken, bunu ikincil sektörde önemli bir fark izlemiştir. Çoğu gelişmiş ülke benzer bir DYY yapısı göstermektedir.

İkincil sektördeki DYY oranı, ülkenin fırsatlarına kıyasla nispeten düşüktür ve bu da önemli bir yatırım potansiyeli olduğunu göstermektedir. Bu sektörde çok fazla karşılaştırmalı üstünlüğe sahip bir ülkede (iklim vb.) çok düşük DYY girişi olan birincil sektör için de durum böyledir.

Son birkaç yılda gayrimenkul ve lojistik yatırımlarında artış vardır.

2008-2018 döneminde en fazla yatırım faaliyetini çeken imalat sektörü kimyasallardır. Kimyasalların ardından, imalatta en önemli DYY girişlerini çeken sektörler ilaç, yiyecek-ıçecek ve tütün ve bilgisayar, makine ve ilgili ekipmanlardır.

Bu alanlardaki yatırım faaliyetlerinin yoğunlaşması, Yunanistan'da yeni işletmelerin (Greenfield Investments) kurulmasının yanı sıra, yerli ve uluslararası pazarların taleplerini karşılayan ürünler üretmek için yabancı şirketlerin Yunan şirketleriyle ortak girişimlerini desteklemektedir.

Türkiye tarafından Yunanistan'a yapılan doğrudan yabancı yatırım girişi 2017 yılında 19 milyon dolar değerindedir.

SERBEST BÖLGELER

Yunanistan, Pire, Selanik ve Heraklion-Girit liman bölgelerinde mevcut üç serbest ticaret bölgesine sahiptir. Yabancı orijinli mallar bu bölgelere gümrük ve diğer vergileri ödenmeksizin getirilir ve transit yüklemesi yapılır veya re-export edilirse gümrük ve diğer vergilerden muafiyeti devam eder. Kalkınma Bakanlığı'ndan edinilen en son bilgilere göre, Etoloakarnania'da (Batı Yunanistan) bulunan Astakos Denizcilik ve Sanayi Serbest Bölgesi kısa süre önce faaliyete geçmiştir. Diğer yandan, halen altyapı çalışmaları süren ve yakın gelecekte faaliyete geçmesi beklenen bir diğer serbest bölge ise Evros (Meriç) bölgesinde bulunan Ormenio Serbest Sanayi Bölgesidir.

Benzer şekilde, alıcı adına, depolamaya ve malların transferine ilişkin olarak bölgede düzenlenen belgeler damga vergisinden de muaftır.

Yükleme-boşaltma işlemleri AB'nin 2504/88 ve 2562/90 sayılı Yönetmeliklerine göre yürütülmektedir. Transit malların antrepolarda tutulma imkanı bulunmaktadır. Ayrıca bölgeler paketleme, tasnif etme ve etiketleme işleri için de kullanılabilir. Montaj ve

imalat işlemleri az da olsa Selanik bölgesinde bulunmaktadır. Ambar masraflarının her altı ayda ödenmesi ile depolama süresinde bir sınırlama bulunmamaktadır.

TEŞVİKLER

Yunanistan Dünya Ticaret Örgütünün yatırım ve teşviklere ilişkin düzenlemelerini kabul etmiştir. Verimli girişimlerde yerli ve yabancı yatırımcılar arasında bir eşitlik içinde yatırım teşvikleri mevcut bulunmaktadır. Sağlanan teşviklerin parasal miktarı bölgenin kalkınmışlığı ile ters orantılıdır. Bir başka deyişle az kalkınmış bir bölgede yatırım yapıldığında daha çok teşvik almaktadır.

Beş yıldan daha fazla faaliyette bulunacak yatırımcılar faiz sübvansiyonu ve vergi istisnaları ile, eğer yatırımları ile ihracata dönük üretim yapıyorlar ise veya ithal ikameci bir yaklaşımla ithal edilmekte olan ürünlerin ithalini engellemiş iseler, ilave vergi teşvikleri verilmektedir. Yunan Yatırım Merkezi Yunanistan'a doğrudan yabancı yatırımı teşvik etmek, çekmek ve desteklemekle sorumludur. Ajansın ücretsiz olarak sunduğu hizmetlerin önemli olanları şu şekildedir; yatırımcıları hem sektör hem de spesifik proje düzeyinde yatırım fırsatları hakkında bilgilendirir; merkezi ve yerel yetkililer tarafından istenen prosedürler hakkında bilgi ve rehberlik sağlar; gerekli lisansların sağlanmasına yardımcı olur, kişiselleştirilmiş yardım sağlar ve yatırımcıya satış sonrası bakım da dahil olmak üzere yatırım süreci boyunca sorunsuz bir uygulama sağlamasını tavsiye eder. Uygulama/öz kaynakların en az %50'si yabancı sermayedeyse, 15 milyon Euro'nun üzerinde veya 3 milyon Euro'nun üzerindeki yatırımlar için nakit hibeler için başvuruları ele alır.

Bir yatırımın genişletilmesi, bakımı veya kurulması için bir ön şart aranmamakla birlikte bir yatırımcı vergi ve/veya yatırım teşviki talep ettiğinde performansına ilişkin veriler aranmaktadır. Yerel katkı, ithal ikamesi, ihracata dönük olması ve teknoloji transferi gibi hususlar, Yunan hükümet yetkilileri tarafından değerlendirilerek yatırım teşvikleri verilmektedir. Ayrıca, yatırım teşviklerinin verilmesi sırasında sıralanan verimliliği sağlayamayan firmaların aldıkları teşviklerin iadesi veya kaldırılması mümkün olabilmektedir. İzin için hükümete sunulan bütün bilgiler gizli olarak değerlendirilmektedir.

Avrupa Birliği ülkeleri dışından gelen yabancılar, oturma ve çalışma müsaadesi aldıktan sonra çalışabilirler. Yabancı yatırımcıları etkileyen ayırıcı veya tercihli ithalat/ihracat politikaları bulunmamakta olup, bu ve benzer hususlar artan bir şekilde AB düzenlemeleri çerçevesinde yürütülmektedir.

Yunanistan'da yürürlükte olan ve ağırlıklı olarak AB kaynaklarından temin edilen yatırım teşvikleri yatırımcılar için olağanüstü kolaylık ve imkanlar sağlamakta olup, mevcut teşviklerin çok büyük bir oranı hibe şeklinde temin edilen sübvansiyonları içermektedir. Yunanistan, AB ile mutabakat çerçevesinde belirlenmiş olan gelişmişlik düzeylerine göre bölgelere ayrılmıştır.

Mevcut alt yapı, kişi başına düşen milli gelir, doğal ve beşeri kaynakların mevcudiyeti gibi somut kriterlere göre ülke belli başlı 6 bölgeye ayrılmıştır. Yatırım teşviklerinde yerli yabancı ayrımı yapılmayıp her türlü yatırımcıya aynı imkanlar sunulmaktadır.

Mevcut teşvikler aşağıdaki gibidir;

Nakit sübvansiyonu (Cash Grant): Yatırım projesinin belli bir oranının doğrudan devlet tarafından sübvansiyon edilmesidir.

Leasing Sübvansiyonu (Leasing subsidy): İstihdam ve üretime yönelik olarak yeni makine ve ekipman kiralınmasında mevcut projenin belli bir oranının devlet tarafından karşılanmasıdır.

Vergi Muafiyeti (Tax exemption): Yatırımın tamamlanmasını takip eden ilk on yıl içerisinde dağıtılmayan kârlardan gelir vergisi muafiyetini kapsamaktadır.

Ücret Yardımı: Yatırım sonucunda yaratılan iş imkanlarında istihdam edilen işçilerin işverene maliyetinin belli bir kısmının devlet tarafından sübvansiyon edilmesidir.

Yunan hükümeti yabancı özel sermaye yatırımlarını bir plan çerçevesinde desteklemekte, yatırımcıyı vergi kolaylıkları ve yatırım iadeleri ile teşvik etmektedir. Yerli ve yabancı yatırımcının aynı değerlendirmeye tabii tutulmakta olduğu ifade edilmekte, ancak, sınır bölgelerinde ve bazı adalarda milli güvenlik kaygıları ile arazi, arsa alımında ve bankacılık, madencilik, basın-yayın, denizcilik ve hava taşımacılığı konusunda Yunan ve AB ülkeleri vatandaşlarına göre diğer ülke vatandaşları için kısıtlamalar bulunmaktadır.

Yunan Anayasasının 112 maddesiyle bağlantılı olarak 1953 yılında yayımlanmış 2687 sayılı Yasal düzenleme ile, üretime yönelik özellikle imalat ve turizm yatırımlarının varlıklarına ilişkin hakları, tercihli vergilendirmeden faydalanma, teknik personel ve yönetim kadroları için yabancı personel çalıştırma, sermaye, kar payı, faiz ve diğer güncel ödemeleri transfer izni sağlanmıştır. Düzenleme ayrıca, Yunan hükümeti ile yabancı yatırımcılar arasındaki anlaşmanın şartlarının tek taraflı olarak değiştirilemeyeceğine anayasal bir garanti getirmişse de vergi düzenlemelerinde yaşanan değişikliklerle bu hususun vergilendirmeyi kapsamadığını yatırımcılar öğrenmiştir.

1892/90 sayılı yasa ve 2234/94 sayılı değişiklik yasası 2601/98 sayılı yatırım teşvikleri yasası ile değiştirilmiştir. Yeni yasa ile, beş yıldan az faaliyette bulunan yeni girişimciler aşağıdaki teşvik gruplarından birini tercih edebileceklerdir.

Yeni yasa büyük projelere yardım, küçük ve orta ölçekli şirket evlilikleri ve yeni ürünlerin geliştirilmesinde de uygulanmaktadır.

89/67, 378/68,27/75 ve 814/78 sayılı yasalar Yunanistan'da kurulmuş yabancı şirketlerin off-shore faaliyetlerine vergi ve ithal vergisinden muafiyet gibi özel uygulamalar getirmişlerdir.

468/76 sayılı yasa petrol çıkartılmasını ve geliştirilmesini düzenlemektedir. 2289/95 sayılı yasa bir önceki yasayı değiştirerek bu sektör faaliyetlerine özel sektörün katılmasına imkan yaratmıştır.

Yabancı yatırımdan elde edilen gelirler serbest pazar şartlarında dövizle çevrilebilmekte ve kar dağılımları gecikme ve sınırlama olmaksızın sınır dışına havale edilebilmektedir. Kambiyo rejimindeki kontroller çoğunlukla Ağustos 1997 de kaldırılmıştır.

Yunanistan'da özel mülkiyet ancak kamu yararı için kamulaştırılabilir. Bunun ancak ayırımı olmaması, eşit, yararlı ve zorunlu olduğunun ispatı gerekmektedir. Son dönemde yabancı yatırımcıların özel mal ve mülklerine dönük bir kamulaştırma ve ihlal gerçekleşmemiştir.

Yabancı yatırımcı ile Yunan hükümeti arasında olabilecek anlaşmazlıkların çözümünde, Yunan hükümeti uluslararası hakemlik müessesesini kabul etmiştir. Aynı zamanda Yunan mahalli mahkemeleri ve Avrupa Adalet Divanı da yetkili durumdadır. Fakat Yunanistan'da mahkeme prosedürü çok zaman alabilmektedir. Yabancı ülke mahkeme kararları Yunan mahkemelerince kabul edilebilmekte ve uygulamaya konulabilmektedir.

Ticaret ve iflas yasaları Yunanistan'da, uluslararası normlara göre hazırlanmış bulunmaktadır. Yunan iflas yasasına göre, Özel kreditorler, iflas işlemlerinin sonlanmasını müteakip devletten ve sigortadan gerekli desteği almaktadırlar. Aksi belirtilmedikçe Yunan mahkemelerinde parasal davalar milli para üzerinden yapılmaktadır.

Yunanistan, yatırım anlaşmazlıklarının çözümü için Uluslararası Arbitraj Merkezinin üyesi olup, 1982 yılından bu güne kadar herhangi bir anlaşmazlık olayı intikal etmemiştir.

ÜLKEDE İŞ KURMA MEVZUATI

Yunanistan'da gerek yerli gerekse yabancı yatırımcılar şirket kurma veya kendi işyerlerini açma hakkına sahiptirler. Milli güvenlik nedeniyle bazı adalarda ve sınır bölgelerinde arazi alımında ve AB vatandaşları dışındakilere madencilik, bankacılık, denizcilik ve hava taşıma, basın-yayın konusunda kısıtlamalar devam etmektedir. Hedef sektörler ise turizm, enerji, bilgi ve iletişim teknolojisi, yaşam bilimleri, gıda ve tarım, lojistik olarak belirlenmiştir.

(www.enterprisegreece.gov.gr)

Türk yatırımcı için Yunanistan'da belli prosedürleri takip etmek suretiyle, Şirket kurmak veya Şube açmak mümkündür. Ayrıca Yunan mevzuatı, %100 Türk sermayeli şirket kuruluşuna izin vermektedir.

Yunanistan'ın son dönemde yaşadığı ekonomik kriz, ülkede belirsizlik ortamını artırarak ülkedeki yatırım ortamının kötüleşmesine yol açmış, yatırımların azalmasına, işsizlik oranlarının yükselmesine neden olmuştur.

Özelleştirme sürecinin hız kazanması ile beraber gerçekleştirilen çağrılar ve kolaylıklar ile son 3 yıldır dış yatırım pozitif bir grafik çizmektedir.

YUNANİSTAN'DA ŞİRKET KURMANIN AŞAMALARI

Yabancı sermayeli bir yatırımcı Yunanistan'da çeşitli hukuki şekillerde faaliyet gösterebilir. Yunan mevzuatı kapsamında; tamamı yabancı sermayeli şirket kurmak, şube açmak, bir başka girişimci ile birlikte ortak girişim sözleşmesi çerçevesinde faaliyet göstermek ya da bir ortaklık kurmak belli başlı yabancı yatırım türleridir. Yunanistan'da kurulmuş bir yabancı sermayeli şirket, bütün ortakları yabancı olsa bile Yunan şirketi statüsünde sayılmaktadır.

Yabancı yatırımcılar Yunanistan'da doğrudan yabancı sermayeli bir şirket kurmak istediklerinde genel olarak bir Limited şirket ya da Anonim şirket kurmak ya da 3. ülkedeki mevcut bir şirketin Yunanistan'da şubelerini açmak yollarından birini tercih etmektedirler. Bu bağlamda sözkonusu şirket tiplerinin belli başlı kriterleri aşağıdaki gibidir;

Anonim Şirketler

Anonim şirketler, Yunan mevzuatında halen yürürlükte olan değişik 2190/1920 sayılı kanun ile düzenlenmiştir. İlgili kanun uyarınca Anonim şirketler ticari hükmi şahıslardır ve hissedarlarına dağıtılan kâra katılma hakkı vermektedir. Bununla birlikte, hissedarların sorumluluğu hisseler üzerinde gösterilen sermayeye yaptıkları katkı payı ile sınırlıdır.

Yunanistan'da bir Anonim şirket, Noter huzurunda hazırlanıp onaylanmış bir ana sözleşmenin Bölge şirketler kaydına tescili ve akabinde hükümet gazetesinde ilanı ile kurulmuş sayılmaktadır. Noter huzurunda yapılacak işlemlerde avukat bulundurma zorunluluğu bulunmaktadır. Kurulacak olan şirket türü ve sermaye miktarına bağlı olarak kuruluş için Kalkınma veya diğer Bakanlıkların ön-izni sözkonusu olabilmektedir. Kuruluşu gerçekleştiren şirketin faaliyete başlayabilmesi için merkezinin bulunduğu yer vergi dairesine kayıt yaptırarak vergi numarası alması ve Ticaret Odası'na kaydı zorunludur. Ayrıca şirketin işçi çalıştırabilmesi için ilgili sosyal sigortalar ve iş kurumlarına derhal bildirim gerekmektedir.

Anonim şirket kurucu ortağı gerçek ya da tüzel kişi olabileceği gibi, yerli ya da yabancı da olabilir. Şirket Yönetim Kurulu ve Ortaklar Genel Kurulu tarafından idare edilir. Şirket Yönetim Kurulu'na Avrupa Birliği üyesi olmayan bir ülkeden üye atanabilmesi için, bu kişinin Yunanistan'da ikamet izni bulunması önkoşul olarak aranmaktadır. Ayrıca, yabancı müdür ya da temsilcinin ilgili vergi dairesine kayıtlı, bir vergi numarası edinmesi gerekmektedir. Anonim şirketlerde en az 2 denetçi bulundurma zorunluluğu vardır.

Anonim Şirketlerde asgari sermaye miktarı 60.000- Euro olup, kanunen tamamının kuruluşun itibaren iki ay içerisinde ödenmesi gerekmektedir. Ayrıca faaliyet alanına bağlı olarak kuruluş ana sermaye miktarı artış gösterebilmektedir. Anonim şirketler tek hissedarlı kurulabilmektedir. Kural olarak Anonim Şirket hissedarlarının vergi numarası alması gerekmemektedir. Ancak şirket hisselerinin devri halinde, devir prosedürünün tamamlanabilmesi için bir vergi numarasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Yunanistan'da asgari sermaye ile bir anonim şirket kuruluşu, gerekli belgelerin hazırlanmasını takiben bir hafta içerisinde sonuçlanmakta ve yaklaşık olarak 4.350 Euro masraf gerektirmektedir

Limited Şirketler

Limited şirketler, Yunan mevzuatında değişik 2390/1955 sayılı kanunla düzenlenmiş olup, küçük ve orta ölçekli kuruluşlar için öngörölmüş bir şirket tipidir.

Bir Yunan limited şirketi, ana sözleşmenin noter tarafından onaylanmasını takiben, bağlı bulunan yer ilk derece mahkemesine sunulması ve hükümet gazetesinde yayınlanması ile kurulmuş sayılmaktadır. Kurulan şirketin faaliyete başlayabilmesi için;

- İlgili ticaret odasına kayıt
- İlgili vergi dairesine kayıt ve mali defterlerin onaylanması
- İlgili sosyal sigortalar ve iş kurumunda kayıt işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir.

Limited şirketler, tek ortaklı olarak ve 4.500- Euro kuruluş sermayesi ile kurulabilmektedir. Tek ortaklı kurulan Limited şirketlerde, şirket kararlarının tamamının noter huzurunda alınması zorunludur.

Limited şirketler, müdürler ve ortaklar kurulu tarafından yönetilir. Limited şirketlerde şirket ortağının yabancı gerçek ya da tüzel kişi olması ya da müdür ya da temsilcilerin yabancı olması halinde, bu kişilerin ilgili Vergi dairesine kaydolarak, vergi numarası alması zorunludur. Aynı şekilde AB üyesi olmayan ülke vatandaşlarının Limited şirket müdürü ya da temsilci atanabilmesi için Yunanistan'da ikamet etme hakkını kazanmış olması gerekmektedir. Bu, yabancı kişinin müdür olarak atanmasından önce gerekli olan bir önkoşuldur.

Bir limited şirketin asgari sermaye ile kurulması halinde denetçi bulundurma zorunluluğu bulunmama ile birlikte, çalışan sayısının 50'den fazla olması, yıllık cirosunun 5 milyon Euro'nun üzerinde olması ve bilanço büyüklüğünün 2,5 milyon Euro'yu aşması hallerinde denetçi bulundurma zorunluluğu söz konusu olmaktadır.

Yunanistan'da asgari sermaye ile bir Limited Şirket kuruluşu gerekli belgelerin hazır olması halinde ortalama 1- 2 hafta sürmekte ve yaklaşık olarak 1.300- Euro tutarında bir masrafı gerektirmektedir.

Şubeler

Yunan mevzuatı uyarınca, bir yabancı şirketin Yunanistan'daki şubesini açmak mümkün olup, yabancı bir Anonim şirketin Yunanistan'daki şubesi 2190/1920 sayılı kanun uyarınca anonim şirket şubesi, yabancı bir limited şirketin şubesi ise 3190/1955 kanun uyarınca Limited Şirket şubesi olarak kaydedilir.

Şubeler, finansal ve hukuki olarak yabancı şirkete bağlıdır. Şubelerin kendi tüzel kişilikleri olmadığından, faaliyetlerini bağlı oldukları yabancı ana şirketin namı ve hesabına yaparlar. Şubelerin faaliyet konusu bağlı oldukları ana şirketin faaliyet konusu ile aynıdır, ancak şube temsilcisinin yetki belgesinde bu konuda sınırlamalar yapılabilir.

Yabancı bir şirketin Yunanistan'daki şubesinin açılışı, bu konudaki ana şirket kararının şube adresinin bulunduğu yer bölge valiliğine ya da ilk derece mahkemesine kaydı ve kararın hükümet gazetesinde yayınlanması ile gerçekleşmektedir. Ek olarak, şubenin faaliyete geçebilmesi için, ilgili Ticaret Odasına, merkez adresinin bulunduğu yer vergi dairesine ve sosyal sigortalar ve iş kurumlarına kaydı gerekmektedir. Şubenin faaliyet konusuna bağlı olarak ek izinler söz konusu olabilir. Ayrıca, Yunan mevzuatının yabancı şirketin şubesine yüklediği belli başlı yükümlülükler aşağıda yer verilmektedir:

- Kuruluşa izin veren makama sunulan belgelerde meydana gelen her türlü değişikliği,
- Yabancı ana şirketin yıllık bilançosunun bir örneğini,
- İlgili mali yıl içerisinde Yunanistan'daki faaliyetlerine ait bir işletme raporunu ilgili valiliğe bildirmek.

Şubeler, yetkileri ve yükümlülükleri bir vekaletname ile düzenlenen Şube temsilcileri tarafından idare edilir. Şube temsilcileri yabancı kişilerden atanabilir, ancak bu durumda yabancı kişinin Avrupa Birliği dışında bir ülkeden olması halinde Şube temsilcisi atanmadan önce ikamet ve çalışma izni alınmış olması gerekir. Şube temsilcisi ayrıca ilgili vergi dairesine kayıtlı bir vergi numarası almak zorundadır.

Önemli Noktalar

- Limited Şirketlerde hissedarlar vergi numarası almak zorundadır.

- AB vatandaşı olmayan ya da Yunanistan’da ikamet ve çalışma izni olmayan hissedarlar için üçüncü bir kişinin irtibat kurulacak kişi olarak bildirilmesi (bu kişi Antikletos olarak adlandırılır) gerekmektedir.
- Limited Şirketlerde kuruluş aşamasında şirket müdür/müdürlerinin Yunan vatandaşı ya da herhangi bir Avrupa Birliği’ne üye ülkenin vatandaşı yahut da Yunanistan’da yerleşik oturma ve çalışma izni olan ve vergi numarası almış bir kişi olması gerekmektedir.

Daha açık bir ifade ile, Yunanistan’da ikameti olmayan bir Türk vatandaşı şirketin kuruluş aşamasında doğrudan şirket müdürü /yönetici olamamaktadır. Dolayısıyla, şirketin kuruluşunda öncelikle Yunan vatandaşı ya da herhangi bir AB’ye üye ülke vatandaşı yahut da Yunanistan’da yerleşik oturma ve çalışma izni olan ve vergi numarası almış bir kişinin şirket müdürü olarak tayini gerekmektedir. Ancak şirketin kuruluşunu takiben Türk yöneticinin çalışma ve ikamet izinleri için müracaat edilmesi mümkündür.

01.01.2006 itibariyle uygulanmaya başlayan 3386/2005 sayılı Kanun, çalışma ve ikamet izinleri konusunda önemli düzenlemeler getirmiştir. Öncelikle, çalışma ve ikamet izinleri tek bir belgede toplanmıştır. Ancak sözkonusu yasa ile bir takım kotalar da getirilmiştir. Bu kotalar nedeniyle kalifiye olmayan bir işçi için Yunanistan’da ikamet ve çalışma izni almak zorlaşmaktadır.

Bununla birlikte, aynı yasayla, üst düzey çalışan için ikamet ve buna paralel olarak çalışma izni almak mümkündür. İlgili düzenleme uyarınca Yunanistan’da çalışacak olan bir Türk vatandaşının öncelikle bulunduğu ülkenin Yunanistan Konsolosluk’undan giriş vizesi alması gerekmektedir. Bir üst düzey yönetici Milli vize diye adlandırılan vize türü ile, 90 günlük giriş alıp, ikamet ve çalışma izni için müracaatta bulunabilmektedir. Burada, üst düzey yönetici ya da firma için olmazsa olmaz pozisyonda bir çalışan için 3 ay gibi kısa bir sürede ikamet ve çalışma izni alınmasını öngören bir düzenlemeden bahsedilmektedir.

DIŞ TİCARET

2015 yılından 2018 yılına kadar ihracat ve ithalat değerleri artış gösterirken, ithalat ihracat dengesi ise – yönde artış göstermiştir. 2019 yılı rakamları ise ihracat ve ithalat kalemlerinde daralmaya işaret ederken denge aynı seviyede eksi olarak seyretmiştir.

Tablo 1: Yunanistan’ın Dış Ticareti (1.000 dolar)

	2016	2017	2018
İHRACAT	27,810,925	32,154,816	39,490,521
İTHALAT	47,595,035	55,300,598	65,141,448
HACİM	75,405,960	87,455,414	104,631,969
DENGE	-19,784,110	-23,145,782	-25,650,927

Kaynak: Trademap

YUNANİSTAN'IN İHRACATI

Yunanistan'da ihracatın büyük bölümünü petrol yağları oluşturmaktadır. İlaç ihracatı da özellikle son iki yılda kayda değer bir artış seyretmiştir. Bu kalemlerin yanı sıra sınıflandırılmamış ürünler bir diğer ana grubu oluşturmaktadır. İhraç ürünlerinin çoğunluğu ise tarım ürünleridir.

Tablo 2: Yunanistan'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2017	2018
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	9,594,208	12,644,540
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar	1,239,878	1,637,485
9999	Başka yerde sınıflandırılmamış mallar	576,610	1,066,657
7606	Alüminyum sac, levha ve şeritler, kalınlık > 0, 2mm	677,033	780,403
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	442,091	773,352
1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	543,738	690,774
0302	Balık (taze/soğutulmuş)	581,892	605,772
2005	Diğer sebzeler (hazır konserve) (dondurulmamış)	503,035	577,564
7411	Bakırdan ince ve kalın borular	480,899	551,833
0406	Peynir ve lor	483,589	530,431
7604	Alüminyum çubuk ve profiller	341,193	414,137
5201	Pamuk (kardesiz, taranmamış)	394,017	399,474
7607	Alüminyumdan yaprak ve şeritler-kalınlık	315,510	387,183
2713	Petrol yağlarının/bitümenli minerallerden elde edilen yağların kalıntıları	188,322	387,090
2008	Başka yerinde belirtilmeyen meyve ve yenilen diğer bitki parçaları konserveleri	319,288	368,750
2515	Mermer ve traverten, ekosin su mermeri, kireçli taşlar	296,698	342,342
7601	İşlenmemiş alüminyum	315,072	321,995
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik kablo	242,940	311,297
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	212,046	247,881
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	148,010	176,060

Kaynak: Trademap

Önceki yıllarda olduğu gibi 2019 yılında da Yunanistan'ın dış ticaretinde İtalya, Almanya ve Güney Kıbrıs Cumhuriyeti başı çekmektedir. Türkiye ise ihracatında dördüncü, ithalatında dokuzuncu sırada yer almaktadır.

Tablo 3: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1.000 dolar)

ÜLKELER	2017	2018
İTALYA	3,428,470	4,077,120
ALMANYA	2,278,016	2,490,600
TÜRKİYE	2,206,672	2,402,593
GÜNEY KIBRIS	1,947,211	2,066,466
LÜBNAN	1,412,785	1,758,893
BULGARİSTAN	1,521,239	1,679,003
A.B.D	1,268,916	1,618,026

İNGİLTERE	1,245,506	1,411,772
MISIR	853,738	1,370,941
İSPANYA	782,870	1,301,478
FRANSA	858,219	1,190,583
ROMANYA	955,423	1,115,824
ÇİN	535,369	1,063,817
MAKEDONYA, KUZEY	724,934	942,575
SUUDİ ARABİSTAN	768,778	855,936
HOLLANDA	694,489	780,301

Kaynak: Trademap

YUNANİSTAN'IN İTHALATI

Yunanistan'da ithalatın büyük bölümünü ham petrol ve ürünleri oluşturmaktadır. 2018'de artan ithalatın, 2019 yılında düşüş grafiği çizmesi öngörülmektedir.

Tablo 4: Yunanistan'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 dolar)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2017	2018
2709	Ham petrol	8,657,014	12,426,263
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3,452,877	4,503,657
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar	2,518,754	2,404,867
9999	Başka yerde sınıflandırılmamış mallar	275,627	1,664,882
8703	Otomobili, steysin vagonlar, yarış arabaları	1,308,891	1,623,420
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	1,201,707	1,269,314
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	752,288	1,075,364
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	752,142	909,202
7601	İşlenmemiş alüminyum	789,185	810,197
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	552,795	689,562
0406	Peynir ve lor	517,689	532,886
0203	Evcil domuz eti - karkas veya yarım karkas. Taze / soğutulmuş	532,926	517,590
0201	Sığır eti-karkas. yarım karkas. Taze/soğutulmuş	456,082	500,932
2716	Elektrik enerjisi	361,630	499,459
3901	Etilen polimerleri	480,080	483,145
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	419,685	466,985
7403	Aritilmiş bakır, işlenmemiş bakır alaşımları	519,210	449,368
9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	355,281	400,306
2932	Tetrahidrofuran	71,012	219,689
2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	106,244	128,609

Kaynak: Trademap

Yunanistan'ın en fazla ürün ithalat gerçekleştirdiği ülkeler Almanya, İtalya, Irak, Rusya, Çin, Hollanda'dır.

Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (1.000 dolar)

ÜLKELER	2017	2018
ALMANYA	5,646,014	6,572,304
IRAK	3,548,902	5,370,602
İTALYA	4,211,967	4,904,870
RUSYA	3,886,784	4,887,533
ÇİN	3,070,606	4,241,221
HOLLANDA	2,899,947	3,193,921
FRANSA	2,329,320	2,489,928
İSPANYA	1,914,715	2,345,135
TÜRKİYE	1,618,329	2,181,076
BULGARİSTAN	1,788,817	2,038,452
BELÇİKA	1,943,023	1,952,479
KAZAKİSTAN	1,283,391	1,926,094
İNGİLTERE	1,259,952	1,536,008
SUUDİ ARABİSTAN	1,084,172	1,192,319
A.B.D	846,470	814,101
İRLANDA	406,486	608,364

Kaynak: Trademap

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

DIŞ TİCARET POLİTİKASI

Yunanistan'da serbest ticarete dayalı bir dış ticaret rejimi mevcuttur. 1981 yılından beri AB üyesi olan Yunanistan'da dış ticaret AB uygulamalarına göre yürütülmektedir. Yunanistan'ın AB'nin ortak dış ticaret politikası dışında ulusal bir bazda dış ticaret mevzuatı mevcut olmayıp, dış ticaret alanındaki ulusal mevzuat AB direktiflerinin ulusal mevzuata uygulanması ile yürütülmektedir. AB uygulamalarına paralel olarak uluslararası anlaşmalarla ticareti yasaklanan mallar dışında ithali yasak ürün bulunmamaktadır.

Yunanistan'da ihracat işlemi, tek idari belge ve faturaya ilaveten, AB düzenlemelerine, bazı durumlarda Yunanistan'ın iç mevzuatına ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak ihracatın yapılacağı ülkeye ve ihraç edilecek ürüne göre değişen kontrol ve kayıt belgeleri ile birlikte serbestçe gerçekleştirilmektedir.

Türkiye'den yapılacak ithalat için ATR, EFTA ve Doğu Bloku ülkeleri EUR1 AKP ülkeleri için FORM A belgesi ve üçüncü ülkeler için menşe belgesi aranmaktadır

GENEL OLARAK GÜMRÜK VERGİLERİ

AB ile ortak dış ticaret politikası uygulayan Yunanistan, AB üyesi ülkelerle olan ticaretinde her tür gümrük vergisi, eş etkili vergi, miktar kısıtlamaları ve benzeri sınırlamaları kaldırmış olup, üçüncü ülkelerden olan ithalatında ortak gümrük tarifesi uygulamaktadır.

Türkiye ile Yunanistan arasında ise AB ile Türkiye arasındaki 1 Ocak 1996 tarihinden beri uygulanmakta olan 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı uyarınca sanayi ürünlerinde herhangi bir gümrük vergisi olmayıp, sadece tarım ürünleri ihracat ve ithalatında gümrük vergisi uygulaması bulunmaktadır. Tarım ürünlerinde, AB'nin ortak tarım politikası çerçevesinde ürüne göre %6,4 ile %40 arasında değişen oranlarda ad valorem ve spesifik vergi uygulaması ile (ürün bazında ton ya da kg. başına) referans fiyat uygulaması bulunmaktadır. Gümrük vergileri malın CIF değeri üzerinden hesaplanmaktadır. Ayrıca gümrük vergisine ek olarak toplamı %1'den daha az oranda çeşitli vergiler mevcuttur.

Avrupa Birliği üyesi bir ülke olarak Yunanistan diğer üye ülkeler gibi Ortak Gümrük Tarifesi(OGT) uygulamaktadır. İhracat veya ithalat yapan şirketlerin gerekli belge ve prosedürler için sürekli güncellenen TARIC (http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/dds/tarhome_en.htm) web sayfasını takip etmeleri gerekmektedir.

TARİFE DIŞI ENGELLER

Serbest ticarete dayalı bir dış ticaret rejiminin bulunduğu Yunanistan'da ithalat için herhangi bir izne ya da lisansa gerek yoktur. Ancak bazı ürünler için Yunanistan'a giriş yapabilecekleri ihtisas gümrükleri ve limanlar belirlenmiştir. Su ürünleri, canlı hayvan ve et ürünleri ile bazı tarımsal ürünlerde ise Sağlık Bakanlığı'nın uygun görüşünün alınması gerekmektedir. Anti dumping ve anti sübvansiyon tedbirleri AB düzeyinde ve AB Komisyonu kararları çerçevesinde uygulanmaktadır.

AB'ye sağlık ve hijyen yönünden yeterliliği kabul edilmiş ve Türkiye'den ihracat yapabilir firmalar listesine kayıtlı şirketlerce adaların ihtiyacı için deniz ürünlerimiz doğrudan adalara ihraç edilebilmektedir. Gıda maddelerinden diğer hayvansal ürünlere ilişkin çalışmaların Tarım Bakanlığımızca sürdürüldüğü bilinmektedir. Bu noktada yoğurt, süt, et, canlı hayvan, dondurma (%50'ye kadar süt içeriğine izin verilebilmektedir) gibi ürünlerin adalarla beraber bütün AB ülkelerine ihracatı mümkün bulunmamaktadır.

Taze sebze ve meyvelerde Atina ve Selanik merkezli kontrol sertifikası istendiğinden ve kontrollerin adalarda yapılamamasından dolayı bu konuda sıkıntılar giderilememiştir. Ancak, konserve, fındık-fıstık, kuru meyve gibi ürünlerin kontrolleri Girit ve Rodos adalarında yaptırılması mümkündür. Rodos adasında laboratuvar açılması konusunda Yunan tarafı ikna edilmiş ancak, açılış işlemleri halen tamamlanamamıştır.

Ege Adalarının yerel ihtiyacı için AB'nin ilgili direktifleri kapsamında sağlanan muafiyetle deniz ürünleri ve bazı gıda maddeleri ihracatı yapılabilmektedir. Ancak adaların tüketimi ile sınırlı olan muafiyet dahilinde Yunanistan'a giriş yapan anılan maddelerin ana karaya gönderildiğinin tespiti halinde Yunan yetkililer tedbir almak zorunda kalacaklardır.

ÜRÜN STANDARTLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

Dış ticarete konu mallardan gerekli görülenlerin standardına veya teknik düzenlemesine uygunluğunun veya kalitesinin değerlendirilmesi ve belgelendirilmesi Dış Ticarete Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon Mevzuatı uyarınca gerçekleştirilmektedir.

Standartlar konusunda Yunanistan AB tarafından uygulanan hükümlerin doğrudan doğruya uygulamaları takip etmektedir. ISO 9000 yerel firmalardan talep edilirken, ayrıca hükümet ihalelerinde de istenmektedir.

Tarım ürünlerinde bölgesel yüklemeler yerine her bir yükleme için test yapmada ısrar edilmektedir. Yapılan testlerde de yüksek oranda hatalar yapıldığı şeklinde iddialar mevcuttur.

Tohumlarda, Yunanistan'a tohum ithal etmek için öncelikle o tohum, 'European Variety Catalogue' listesinde yer almalıdır. Eğer yer almıyorsa, Yunan Milli Katoloğuna (National Catalogue of Greece) kaydettirilmeli ve ayrıca türüne ve özelliklerine bağlı olarak 2-3 yıl sürebilecek bir testin de yapılmasının gerekli olduğu bilinmelidir.

Kırmızı ve beyaz et ve onların yan ürünlerinin ithalinde, yalnızca AB'ce onaylanmış üçüncü ülke tesislerinden gönderilmiş ürünlerin girişine izin verilmektedir. Bu arada, ülkemizden bu ülkeye söz konusu ürünlerin ithalinde ise, ülkemizde hayvan hastalıklarının bulunması ve bunun ıslah edilmeye çalışıldığı iddiasıyla hayvansal ürünlerin girişine izin verilmemesi nedeniyle bu konuda AB ülkeleri ile ticaretimiz adeta donmuştur.

Kurutulmuş gıda ithalatı, Yunan The Supreme Chemical Laboratory'nin aflatoxin testi ile limitlerinin altında olması ile yapılabilmektedir.

Süt ve süt ürünleri, dondurma ve dondurulmuş yoğurt dahil, Avrupa Birliğince onaylanmış tesislerden olduğunun kanıtlanması ile ithaline izin verilebilmekte idi. Ancak Tarım Bakanlığımız söz konusu tesislerdeki ve yerel mevzuattaki eksikleri görerek AB kontrollerinde onay alınamama ve genel yasaklama gibi bir uygulamaya maruz kalmamayı düşünerek ihraç lisansı vermeyeceğini AB'ye bildirmişse de 2002 yılı başına gelindiği dönemde yerel mevzuatın belirli bir noktaya getirildiğini ve daha önce AB'den onay almış firmaların müracaat etmeleri halinde ihraç lisansı verebilecekleri ifade edilmiştir.

Deniz ürünlerine ilişkin uygulama da ilgili AB direktifleri çerçevesinde ülkemizde kurulu tesisler AB standartlarında üretim yaptıklarına dair kontrollerde yeterli bulunarak AB listelerine alınmaları halinde AB ülkelerine bu ürünleri ihraç etmeye hak kazanmaktadırlar. Yunanistan için bir istisna olarak eğer Ege adalarının ihtiyaçları için bu adalara ithalat yapılıyorsa kontrol belgesi aranmayacağına ilişkin bir AB mevzuatının varlığıdır.

TSE tarafından, Enstitüleri ile Yunan Standardizasyon Teşkilatı (ELOT) arasında 30 Haziran 2005 tarihinde Atina’da imzalanan İşbirliği Anlaşması’nın halen yürürlükte. 2009 yılı içerisinde ELOT yetkilileri TSE ile irtibata geçerek 2005 tarihli söz konusu anlaşmanın yenilenmesini talep etmişlerdir.

TÜRKİYE İLE TİCARET

Yunanistan’la ilişkilerimizde diyalog ve işbirliği sürecinin en somut yansımaları ticaret, ekonomi, ulaştırma ve turizm alanlarında gözlenmektedir. 2014 yılında Yunanistan ile ticaret hacmimiz 5,6 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiş olup, bu rakam, YDİK mekanizmasının kurulduğu 2010 yılı ticaret rakamlarının yaklaşık iki katına tekabül etmektedir. 2015 ve 2016 yıllarında, ikili ticaret hacminde bir düşüş meydana gelmiş olmakla birlikte, 2017 yılında ticaret hacmi tekrar yükselişe (3,5 milyar Dolar) geçmiştir.

Yunanistan’ın ülkemizdeki doğrudan yatırımlarının toplam değeri 6,8 milyar Dolar, ülkemizin Yunanistan’daki yatırımları ise diğer Avrupa ülkeleri üzerinden yapılan yatırımlarla birlikte yaklaşık 500 milyon Dolar düzeyindedir. İşadamlarımızın son dönemde yat limanı ve liman işletmesi gibi alanlar başta olmak üzere, Yunanistan’da açılan ihaleler ve özelleştirme programları ile Yunan şirketlerle ortaklıklar ihdas etmeye ilgi gösterdikleri görülmektedir. Ayrıca, T.C. Ziraat Bankası, Atina, Gümölcine ve İskeçe’de bulunan birer şubesiyle, 2009 yılından bu yana Yunanistan’daki bankacılık faaliyetlerini sürdürmektedir.

İki ülkenin öncelikli olarak geliştirmeye önem atfettiği işbirliği alanlarından bir diğeri ise ulaştırma. Halihazırda, THY başta olmak üzere, ülkemizdeki havayollarının iki ülke arasında farklı güzergahlarda gerçekleştirdikleri haftalık toplam sefer sayısı yaklaşık 52’dir. Havayolu taşımacılığının yanısıra İzmir ve Selanik arasında yük ve yolcu taşımacılığı yapacak gemi seferlerinin başlatılması, İstanbul-Selanik hızlı tren hattının kurulması ve İpsala-Kipi sınır kapısında ikinci bir karayolu köprüsü inşasına yönelik somut ortak projelerin hayata geçirilmesiyle denizyolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığının da geliştirilmesi hedeflenmektedir.

AB’ye sağlık ve hijyen yönünden yeterliliği kabul edilmiş ve Türkiye’den ihracat yapabilir firmalar listesine kayıtlı şirketlerce adaların ihtiyacı için deniz ürünlerimiz doğrudan adalara ihraç edilebilmektedir. Gıda maddelerinden diğer hayvansal ürünlere ilişkin çalışmaların Tarım Bakanlığımızca sürdürüldüğü bilinmektedir. Bu noktada yoğurt, süt, et, canlı hayvan, dondurma (%50’ye kadar süt içeriğine izin verilebilmektedir) gibi ürünlerin adalarla beraber bütün AB ülkelerine ihracatı mümkün bulunmamaktadır.

Taze sebze ve meyvelerde Atina ve Selanik merkezli kontrol sertifikası istendiğinden ve kontrollerin adalarda yapılamamasından dolayı bu konuda sıkıntılar giderilememiştir. Ancak, konserve, fındık-fıstık, kuru meyve gibi ürünlerin kontrolleri Girit ve Rodos adalarında yaptırılması mümkündür. Rodos adasında laboratuvar açılması konusunda Yunan tarafı ikna edilmiş ancak, açılış işlemleri halen tamamlanamamıştır.

Ege Adalarının yerel ihtiyacı için AB'nin ilgili direktifleri kapsamında sağlanan muafiyetle deniz ürünleri ve bazı gıda maddeleri ihracatı yapılabilmektedir. Ancak adaların tüketimi ile sınırlı olan muafiyet dahilinde Yunanistan'a giriş yapan anılan maddelerin ana karaya gönderildiğinin tespiti halinde Yunan yetkililer tedbir almak zorunda kalacaklardır.

Sözkonusu projelerin hayata geçirilmesiyle, son yıllarda olumlu bir seyir içinde olan karşılıklı turist sayılarının daha da artacağına inanılmaktadır. 2018 yılında ülkemizden yaklaşık 781 bin turist Yunanistan'ı, Yunanistan'dan ise 665bin civarında turist ülkemizi ziyaret etmiştir.

Tablo 6: Türkiye'nin Yunanistan ile Dış Ticareti (1.000 dolar)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	1,427,206	1,187,058	2,614,264	240,148
2017	1,662,638	1,833,068	3,495,706	-170,430
2018	2,086,696	2,104,900	4,191,596	-18,204

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Yunanistan'a ihraç ettiği ürünler listesinde sınıflandırılmamış mallar ilk sırayı alırken, petrol yağları, otomobil, demir çelik ürünleri ile elektronik ürünler onu takip etmektedir. 2019 yılında kağıt ürünleri ihracatında düşüş gözlemlenmiştir.

Tablo 7: Türkiye'nin Yunanistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 dolar)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2017	2018
9999	Başka yerde sınıflandırılmamış mallar	193,034	205,633
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	94,632	118,062
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	92,627	116,564
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış	34,131	79,868
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri	51,036	76,540
4803	Tuvalet-temizlik kağıtlar	56,409	66,487
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	34,884	46,898
0302	Balık (taze/soğutulmuş)	25,541	46,605
2716	Elektrik enerjisi	22,164	35,220
6006	Diğer örme mensucat	26,771	31,436
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	25,357	31,014
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	19,660	27,356
7216	Demir/alaşimsız çelikten profil	24,488	26,861
8544	İzole edilmiş tel, kablo; fiber optik kablo	16,918	25,296
8702	Toplu halde yolcu taşımağa mahsus motorlu taşıtlar	7,801	24,226
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	21,324	23,959
7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	18,842	23,779
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksanı	5,327	22,646
4805	Diğer sıvanmamış kağıt/kartonlar (rulo veya tabaka)	11,907	21,579
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	18,157	21,439

Kaynak: Trademap

Diğer taraftan Yunanistan'dan ithalatımız petrol yağları, alüminyum ve bakır ürünlerinden oluşmaktadır. 2019 yılı itibariyle ithalat miktarlarımızda düşüş gözlenmektedir.

Tablo 8: Türkiye'nin Yunanistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 dolar)

GTIP NO	GTIP TANIMI	2017	2018
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	992,609	1,357,279
5201	Pamuk (kardesiz, taranmamış)	175,854	127,970
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri	86,441	94,530
7606	Alüminyum sac, levha ve şeritler	37,200	45,949
7411	Bakırdan ince ve kalın borular	49,080	30,562
7108	Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde)	15,177	27,093
1006	Pirinç	25,440	26,943
5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	17,729	22,077
3105	Azot, fosfor ve potasyum gibi; iki/üçünün karışımları	26,997	19,795
7607	Alüminyumdan yaprak ve şeritler	20,849	17,969
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamlar	18,686	12,359
3208	Sentetik polimerler esaslı boya ve vernik	4,349	10,844
4810	Bir/iki yüzü kaolin, inorganik madde sıvanmış kağıtlar	6,568	9,955
2503	Her nevi kükürt	4,445	8,799
7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	4,669	8,460
2620	Metalleri/metal bileşiklerini içeren küller ve kalıntılar	6,696	8,233
4707	Kağıt ve karton döküntü ve kırıntıları	11,363	8,185
4811	Kağıt, karton, selüloz vatka	7,812	5,570
2818	Suni korendon alüminyum oksit ve hidroksit	935	3,019
1001	Buğday ve mahlut	2,911	2,955

Kaynak: Trademap

İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

ANLAŞMA ADI	İMZA TARİHİ
Polis ve Gümrük İşbirliği Ortak Temas Merkezi Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Anlaşma	10.03.2016
İpsala-Kipi Sınır Geçiş Bölgesinde İki Ülke Arasında İkinci Bir Karayolu Sınır Geçiş Köprüsünün Konumunun ve Üzerinden Geçecek Sınır Hattının Belirlenmesine İlişkin Protokolü	04.04.2014
Tarım Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	04.03.2013
Nüfus İşleri Alanında İş Birliği Protokolü	04.03.2013
Denizcilik Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı	04.03.2013
Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve Posta Hizmetleri Alanında Mutabakat Zaptı	04.03.2013
Bulaşıcı Hastalıklar Konusunda İşbirliğine Dair Protokol	04.03.2013
Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar ve Sağlığın Teşviki Alanında İşbirliğine Dair Protokol	04.03.2013
Afetlerde Sağlık Hizmetlerine İlişkin Protokolü	04.03.2013
Basın Yayın Alanlarında İşbirliği Protokolü	04.03.2013
Sağlık Sistemlerinin Güçlendirilmesine Dair Protokol	04.03.2013
Spor Alanında İşbirliği Protokolü	04.03.2013

Kültür Varlığının Yasadışı İthal ve İhracının, Transitinin ve Mülkiyet Transferinin Yasaklanması ve Önlenmesine İlişkin Protokol	04.03.2013
Diplomatik ve Konsüller Misyonlarda Çalışan Personelin Yakınlarının Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına İlişkin Anlaşma	14.05.2010
Ormancılık Alanında Mutabakat Zaptı	14.05.2010
Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşma	28.09.2005
Adalet Bakanlığı Arasında İşbirliği Konusunda Protokol	08.06.2005
Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	01.12.2003
Türkiye-Yunanistan Gaz Bağlantısının Gerçekleştirilmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nden Yunanistan Cumhuriyeti'ne Doğal Gaz Arzına İlişkin Anlaşma	23.02.2003
Bitki Koruma Alanında İşbirliği Anlaşması	01.11.2001
Veterinerlik Alanında İşbirliği Anlaşması	01.11.2001
Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolü	26.02.2000
Ekonomik İşbirliği Anlaşması	04.02.2000
Deniz Taşımacılığı Anlaşması	04.02.2000
Kamu Düzeni Bakanlığı Suç ile, Özellikle Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İşbirliği Anlaşması'nın 8 inci Maddesinin Uygulanmasına Dair Protokol	20.01.2000
Yatırımların Teşvik ve Korunması Anlaşması	20.01.2000

Kaynak: Resmi Gazete

KÜTAHYA İLİNİN YUNANİSTAN İLE DIŞ TİCARETİ

2018 yılında , Kütahya ilinden Yunanistan'a 2,7 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, Yunanistan'dan ithal ettiğimiz ürünlerin değeri 1,7 milyon dolar olmuştur.

Tablo 9: Kütahya İlinin Yunanistan ile Dış Ticareti

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	2.547.321	137.432	2.684.753	2.409.889
2017	2.389.386	680.224	3.069.610	1.709.162
2018	2.796.322	1.702.486	4.498.808	1.093.836

Kaynak: TÜİK

PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

FİKRİ, SİNAİ, TİCARİ MÜLKİYET HAKLARI

Yunan kanunları patent ve markalar için yerli ve yabancı firmalara eşit koruma sağlamaktadır. Yunanistan, Fikri ve Sınai Mülkiyet Haklarının Korunması için Paris Konvansiyonu, Dünya Endüstriyel Haklar Organizasyonu ve Bern Konvansiyonu üyesidir. Yunan mevzuatı bu konudaki Avrupa Birliği düzenlemeleri ile de uyum içindedir.

Patent ve marka, fikri ve sınai mülkiyet hakları kapsamında çok büyük önem arz etmektedir. Bir çok sektörde fiyat ve işçilik avantajını kaybeden Yunan sanayicisi ve ihracatçısı, marka ve patente önem vermeye başlamıştır. Devlet, küçük sanayicilerin moda yaratma ve moda tahmini, dış pazar bulma ve yurt dışı tanıtım faaliyetlerinde yardımcı olmak amacıyla maddi katkı sağlamaktadır.

Avrupa Birliği Ülkelerinde geçerli marka tescili için, marka tescilini müteakip İspanya'da kurulu Avrupa Tek Pazar Marka Armonize Kurumuna Yunanistan'dan alınacak marka tescil izninin kaydedilmesi gerekmektedir.

Yunanistan'da marka tesciline ilişkin yetki Yunan Kalkınma Bakanlığı'nın ticaret ve sanayi birimlerinde bulunmaktadır. Marka tescili, 20 Aralık 1993 tarihli ve 40/94 sayılı mevzuat çerçevesinde ilgili kurul tarafından yapılmaktadır.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin herhangi birisinden alınmış bir marka tescilinin Yunanistan'da uygulanması 353/98 sayılı mevzuat çerçevesinde Yunan Kalkınma Bakanlığı'na müracaat ile mümkün bulunmaktadır. Yunanistan'da Marka Tescili için www.obt.gr internet sitesinden bilgi alınabilir.

Yunanistan'daki marka tescili uygulamasında istenen bilgiler şunlardır:

- 60 Euro'dan başlamak üzere vergi ve harç gideri,
- -Başvuru formunun Yunanca bir örneđi
- İlgili şirketin Yunanistan'daki yetkili bir avukata kendisini temsil etmek üzere vermesi gereken vekalet örneği,
- Başvuru formu örneğinin 10 tane kopyası (formların renkli olması halinde kopyaların buna mukabilden 10 tane renkli kopyası).

DAĞITIM KANALLARI

PERAKENDECİLİK

Yunanistan'da perakende piyasası dağınık bir yapı arz etmektedir. Büyük perakende firmaları ve özellikle zincir süpermarketler pazardaki önemli aktörler olarak yer almaktadır. Tekstil-konfeksiyon, ev eşyası, mobilya gibi emek yoğun sektörler de dahil olmak üzere iç talep yoğun olarak ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Perakende satışta en hızla büyüyen sektör özellikle ayaküstü yiyecek ve özel dizayn giyim konusundaki ülke zincirleridir. Sektörün GSYİH'ye katkısı %14-16 civarındadır. Toptan ve perakende satışların GSYİH'ye katkısı üretimden daha fazladır.

Carrefour-Marinopoulos SA, Alfa-Beta Vassilopoulos SA, Sklavenitis, Metro SA, Dia SA, Atlantic SA, Jumbo Hellas Sa, Zara Hellas Sa, Plaisio Computers perakende pazarının en önemli şirketleridir. Büyük mağaza zincirleri pazar paylarını daha da büyütürken, küçük mağazalar giderek azalmaktadır.

FRANCHISING

Franchising giderek önem kazanmakta olup, Yunanlı şirketlerle herhangi bir franchise veya distribütörlük anlaşması durumunda ulusal mevzuatla birlikte AB'nin ilgili direktifleri geçerlidir. Gıda ve hizmet sektörleri franchising alanında en iyi fırsatları sunmaktadır.

Yunanistan'da şirketlerin mali durumu ve ticari sicili ile ilgili bilgi sağlayan çeşitli kuruluşlar bulunmakta olup, talep edilen bilginin çeşidine göre belirli bir ücret karşılığında bu hizmeti vermektedirler.

MARKALAMA VE ETİKETLEME KOŞULLARI

Yunanistan, yasal çerçevesinin AB ile uyumlaştırılması doğrultusunda markalama, paketlenme ve etiketleme koşullarına önem göstermektedir. Tüketim malları üzerinde Yunanca etiket bulunması zorunluluğu vardır. Etiketler, ürünlerin nitelik ve nicelikleri, bileşimindeki maddeler, sertifika numarası, depolama, nakliye, kullanım ya da bakım usulleri gibi bilgileri içermelidir. Ürün üzerinde üretim ve son kullanma tarihleri, garanti süresi açıkça belirtilmelidir. Ayrıca üretici ve ithalatçı firma bilgileri de bulunmalıdır. Ürünün niteliği nedeni ile ürün üzerine etiket yapıştırılma imkanı bulunmuyorsa, sözkonusu bilgilerin farklı bir şekilde, ürünle birlikte tüketiciye verilmesi gerekmektedir.

İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

GENEL BİLGİLER

İki ülke arasında Hava Ulaştırma Anlaşması 22 Temmuz 1947 tarihinde imzalanmıştır. THY tarafından haftanın her günü 3 defa İstanbul-Atina arasında, Pegasus Havayolları tarafından haftada 3 gün ve Sun Express Havayolları tarafından ise haftada 2 gün İzmir-Atina arasında seferler düzenlenmektedir. Diğer taraftan, Yunanistan Olympic Air tarafından haftanın her günü 2 defa ve Aegean Havayolları tarafından ise haftanın her günü Atina-İstanbul arasında sefer düzenlenmektedir.

Atina'daki Eleftherios Venizelos Havaalanından şehir merkezine ulaşım için taksi ve otobüs kullanılabilir. Bu mesafe için taksi ücreti 45 Dolar civarındadır ve yolculuk trafik yoğunluğuna göre 30-45 dakika arasında sürmektedir. Havaalanından kalkan otobüslerle de şehir merkezine ve metro istasyonuna ulaşmak mümkündür. Selanik Havaalanı'ndan şehir merkezine ulaşım da günün saatine göre 20-40 dakika arasında değişmekte ve 12 Dolar'a mal olmaktadır.

İKLİM

Genelinde Akdeniz iklimi hakim olmakla beraber ülkenin coğrafi yapısı nedeniyle değişik bölgelerde farklı özellikler arz etmektedir. Kuzeyde iklim biraz daha Akdeniz dağ iklimine ve karasal özelliklere yakın olup, kışın yoğun kar yağışları görülmektedir. Yunanistan'ın kuzeydoğusunda iklim Türkiye'de Trakya bölgesi ile benzerlikler göstermektedir. Başkent Atina'da kışın sıcaklık ortalaması 5-6 derece iken, yazın bu değer 30 dereceyi aşmaktadır.

HABERLEŞME

Yunanistan'da bazı ithalatçılar telefon numaralarını aynı zamanda faks için kullanabilmektedirler. Cep telefonu şebekesi tüm Yunanistan'da çok gelişmiş durumdadır. Cep telefonu hizmeti veren yaklaşık 25 firma bulunmaktadır.

İnternet Yunanistan'da diğer AB ülkelerinde olduğu kadar yaygın değildir. Küçük ölçekli firmalarda E-mail kullanımı oldukça azdır. Özellikle elektronik ve otomotiv sektörü bu dalda öncü sektörlerdir. Yunanistan'da e-mail kullanımı ülkemiz dış ticaret firmalarına göre daha az olmakla beraber her geçen gün yoğunlaşmaktadır. Büyük şehirlerde internet kafeler yaygındır.

Posta hizmetleri OTE adlı devlet kurumu tarafından yürütülmekle birlikte özel kargo ve posta hizmeti veren kuruluşlar da bulunmaktadır. Yunanistan'da kargo hizmetleri gerek yurt içi ve gerekse yurt dışı ve ülkemiz arasında yoğun olarak kullanılmaktadır. Ülkemiz ile Yunanistan arasındaki her gün iki milli havayolunun sefer düzenlemesi kargo hizmetlerini kolaylaştırmakta ve hızlandırmaktadır. Genelde kargolar alıcının adresine teslim şeklinde olmaktadır.

ULAŞIM

Vizeye sahip Türk Vatandaşlarının Yunanistan'a girişlerini özel taşıtlarıyla yapmalarında bir engel bulunmamaktadır. Ancak taşıtlar için Yunanistan girişinde kalınacak süreyle sınırlı kasko sigorta yapılması gerekli görülmektedir. Bu konuda Türk TURİNG Kurumu ile temasa geçilmesinde fayda bulunmaktadır.

İki ülke arasında çalışan otobüs firmaları Dedeğaç (Aleksandrapoli) Kavala Gümilcine, İskeçe, Selanik, Larissa ve Atina güzergâhını kullanmaktadır. İstanbul-Atina arası yaklaşık 20 saat almaktadır. Gidiş-dönüş otobüs ücreti kişi başı 100 Dolar civarındadır. Atina'da Otobüsler OSE Tren İstasyonunun yanındaki terminalden hareket etmektedir.

Atina'dan her gün akşam 11:15 de yataklı tren bulunmakta olup, Selanik için bir kişilik bilet 60,50 Euro'dur. Selanik aktarması ile bir başka biletle Dedeğaç sınırına kadar ve tekrar bir aktarma ile İstanbul'a ulaşmak mümkün olmaktadır. Bilet ücretleri trenden rezervasyon yaptırılacak yerin durumuna göre değişiklik göstermektedir. Atina-Selanik tren bileti 60 Euro civarındadır. Selanik-Dedeğaç ve Dedeğaç-İstanbul için tren biletlerinin kalkış noktalarından alınması gerekmektedir.

Atina'dan her gün Ege adalarına özellikle kış aylarında hava şartlarının izin vermesi halinde düzenli feribot seferleri yapılmaktadır. Feribot hatları; Atina-Sakız-Çeşme, Atina-İstanköy-Bodrum, Atina-Samos-Kuşadası ve Atina-Midilli-Ayvalık'tır. Ayrıca Rodos'tan Türk tekneleri ile Marmaris'e geçiş mümkündür. Ancak, Ege adalarından Türkiye'ye geçilmesinde zaman zaman sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların başında bu kısa mesafelerde yeterli yolcu olursa seferin gerçekleşmesi ve talep edilen geçiş ücretlerinin yüksek olması gelmektedir.

PARA KULLANIMI

28 Şubat 2002 tarihinde, Yunan drahmisi (GRD) para biriminin yerine euro (EUR) para birimine geçilmiştir.

PASAPORT VE VİZE İŞLEMLERİ

Lacivert pasaporta sahip T.C vatandaşları için vize zorunludur. Genelde iş gezileri için davet mektubu talep edilmektedir.

Yunanistan'a seyahat edecek (diplomatik, hususi ve hizmet pasaport hamilleri hariç) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları Schengen vize rejimine göre vizeye tabidirler. Schengen Anlaşması'na dayanan Yunanistan vize rejimi, Yunanistan'dan transit geçecek vatandaşlarımıza da vize zorunluluğu getirmektedir. Sınır kapılarında vize verilmesi uygulaması bulunmamaktadır ve pasaportlarda aranan asgari geçerlilik süresi, vize süresinin bitiminden itibaren 3 aydır.

Yunanistan'ın kıyılarımıza yakın ve doğrudan deniz seferi bağlantısı bulunan Yunan adalarına seyahatlerde 2012 yılından beri kolaylaştırılmış vize prosedürü kapsamında limanlarda 15 gün süreli vize verilmektedir. Söz konusu prosedür, 2017 yılında 1 Nisan-30 Eylül tarihleri arasında Midilli (Lesvos), Sakız (Chios), Sisam (Samos), Rodos (Rhodes), İstanköy (Kos), Meis (Kastellorizo) ve Sömbeki (Simi) adalarını içerecek şekilde uygulanmıştır.

Yunanistan makamları pasaportlarda KKTC giriş/çıkış damgası olması halinde ülkeye giriş izni vermemektedirler. Diğer yandan, Yunanistan doğumlu vatandaşlarımızın pasaportlarında, anılan ülke makamlarıyla varılan mutabakat çerçevesinde, doğum yerlerinin Türkçe ve İngilizce isimlerinin, yanında "GR" ibaresiyle birlikte (örneğin "Gümölcine/Komotini GR") yer alması gerekmektedir.

Yunanistan'a girişte serbest olarak sokulabilecek ve çıkışta götürülebilecek döviz miktarı 10.000.-Avro veya karşılığı dövizdir. Paraya çevrilebilir değerli kağıtlardan olan çek, senet, tahvil, bono, teminat mektubu gibi belgeler de nakit olarak kabul edilmektedir. 10.000 Avro'luk meblağı aşan miktarın gümrük makamlarına beyan edilmesi gerekmekte, bu meblağdan fazla nakit bulundurulması halinde meblağ üzerinden %25 oranında ceza uygulanmaktadır.

RESMİ TATİLLER VE ÇALIŞMA SAATLERİ

Yunan iş dünyası Haziran sonundan başlayarak Temmuz ve Ağustos ayları boyunca devam eden dönemde tatil yapmayı tercih etmektedir. Eylül ortasında düzenlenen Selanik Uluslararası Fuar'INA kadar iş hayatı adeta kesintiye uğramaktadır. Bu dönemde Yunanistan'da iş görüşmesi ayarlanması hatta en basit ticari bilgiyi toplamak bile neredeyse imkansızdır. Bu dönemde ticari tekliflere cevap verilmesi beklenmemelidir. Bu yüzden anılan zaman dilimi içerisinde Yunanistan'a iş amaçlı seyahat yapılmaması tavsiye edilmektedir.

Bir Akdeniz ülkesi olan Yunanistan 1970’li yıllardan beri haftada beş gün ve günde sekiz saat çalışma sistemini uygulamamaktadır. Yunanistan’da çalışma saatleri farklılık göstermektedir ve başlıca kent alanlarında uygulanan çalışma saatleri şu şekildedir;

- **DEVLET DAİRELERİ**

-Pazartesi-Cuma: 7:30 –15:00 (Ekim’den Mayıs’a kadar), Cumartesi-Pazar: Tatil

-Pazartesi-Cuma:7:00-14:30 (Mayıs’tan Ekim’e kadar), Cumartesi-Pazar: Tatil

- **TİCARETHANELER**

-Pazartesi-Cuma: 7:00-15:00

-Cumartesi-Pazar: Tatil

- **BANKALAR**

-Pazartesi-Cuma:8:30-14:00

-Cumartesi-Pazar: Tatil

- Bazı bankalar Cuma günleri 13.30’da kapanmaktadır, birkaç büyük banka ise Cumartesi sabahları da açılmaktadır.

Çoğu Yunan firması, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler ve mağazalar, geleneksel çalışma saatlerini uygulamakta ve Pazartesi-Cumartesi günleri arasında 8:00-14:30 veya 9:00-15:00 saatleri arasında çalışmakta ve Pazartesi-Cuma günleri 17:30-20:30 saatleri arasında tekrar açılmaktadır.

YEREL SAAT

GMT (Greenwich mean time)’ın iki saat ilerisinde, yaz aylarında üç saat ilerisindedir. Yunanistan ulusal saati Türkiye saatinin bir saat gerisindedir.

SWOT ANALİZİ

GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR
<ul style="list-style-type: none"> • Turizm cazibesi yüksek bir coğrafyaya sahip olması • İklim sebebiyle rağbet gören veya kaliteli tarımsal ürünler • Deniz taşımacılığında dünya lideri • AB üyesi olması sebebiyle ihracat ve ithalat olanaklarının yanı sıra lojistik avantajlara sahip olması	<ul style="list-style-type: none"> • Yüksek kamu borcu • Zayıf ve kayıt dışı ekonomi • Oldukça yüksek vergi oranları ve yüksek vergi kaçakçılığı oranı • Düşük kaliteli banka portföyü; tahsili gecikmiş alacaklar • Zayıf kamu kurumları • Küçük endüstriyel taban; düşük teknoloji ihracatı (gıda, kimyasallar, metaller, rafine yağ)

	<ul style="list-style-type: none"> • Mali kısıtlama ve işsizlikten kaynaklanan sosyal gerilimler
FIRSATLAR <ul style="list-style-type: none"> • Yeni yönetimin iş yanlısı reform gündemi • 2020 yılında başlaması planlanan kentsel dönüşüm projesinin iç ekonomiye katkısı • 2019 yılında yakalanması planlanan turizm atağı • Vergi oranlarındaki yeni düzenleme ile özel yatırım ve yabancı yatırımlar için cazibesinin artması	TEHDİTLER <ul style="list-style-type: none"> • Kamu maaşları ve haklarındaki reformlarının adli itiraza açık ve zayıf olması • AB ve Euro Bölgesi içinde vergi oranının yüksek kalması • Kamu borçlarını ödemeye yönelik hazırlanan ödeme planlarının gerçekleştirilememesi • İç talebi arttıramama ve ithalat seviyesini yükseltmemesi

YARARLI ADRESLER

T.C. Atina Büyükelçiliği

Vassileos Gheorgiou B', 11, TK 10674, Atina, Yunanistan

Tel : +30 210 726 30 00

Fax : +30 210 722 95 97

Web : embassy.athens@mfa.gov.tr

T.C. Selanik Başkonsolosluğu

Odos Agiou Dimitriou 151, 54634, Selanik, Yunanistan

Tel : +30 2310 965 070-73

Fax : +30 2310 965 084

E-posta: consulate.thessaloniki@mfa.gov.tr

DEİK / Türkiye – Yunanistan İş Konseyi

Koordinatör: Başak Doyum

River Plaza, Büyükdere Caddesi Bahar Sokak

No: 13/9-10 34394 Levent/İSTANBUL

Tel : +90 212 339 5090

E-posta: bdoyum@deik.org.tr

Web : www.deik.org.tr

KAYNAKÇA

1. Ticaret Bakanlığı – www.ticaret.gov.tr
2. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı – www.mfa.gov.tr
3. Türkiye İstatistik Kurumu – www.tuik.gov.tr
4. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği – www.tobb.org.tr
5. Uludağ İhracatçılar Birliği – www.uib.org.tr/tr
6. Trademap – www.trademap.org
7. Expodatabase – www.expodatabase.com
8. World Meters – www.worldmeters.info
9. The Economist Intelligence Unit (EIU) – www.eiu.com
10. Resmi Gazete – www.resmigazete.gov.tr
11. Euromonitor – www.euromonitor.com
12. Global Economic Data, Indicators, Charts & Forecasts (CEICDATA) – www.ceicdata.com
13. Uluslararası Para Fonu (IMF) – www.imf.org
14. Yunanistan Merkez Bankası - www.bankofgreece.gr
15. Trading Economics - tradingeconomics.com